

16-ik szám. Április 18. 1867.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐ-TULAJDONOS:
SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ:
EMICH GUSZTÁV.

A képeket kitünőbb művészeink rajzolják s metszi RUSZ K.

Előfizetési feltételek:

Postre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 frt — kr.
félévre	3 frt — „
negyedévre	1 frt 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja: 3 hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.

Az előfizetések s a hirdetményi illetékek a kiadóhivatalba (Barátok-tere 7-dik sz.)
a kéziratok pedig a lap szerkesztőségéhez (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
levelekben intézendők.

PEST, 1867.

NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV
M. AKAD. NYOMDÁSNÁL.

TARTALOM.

Cikkek: „Keszthely és környéke.“ *Bozók Dezsetől.* — „A derék agglagény.“ (Költ.) *Csepeli Sándortól.* — „Az új lakás.“ (Beszély). *Vértesi Arnoldtól.* — „Egy Dante-kép s egy indítvány.“ *y-r-tól.* — „Egy magyar iparos Törökország-s Amerikában.“ *Takács Ferencztől.* — „A korona hazajövedele Bécsből, 1790 ben.“ *Hoffer Endreől.* — „Törökországi levél.“ *Dr. Oroszhegyi Jósztól.* — „Egy hét története.“

Vadnai Károlytól. — „Vegey közlemények.“ — „Ujdonságok.“ — „Irodalom.“ — „Szerkesztői üzenetek.“
Képek: „Gr. Festetich Tasziló ménesakla Keszthely környékén.“ (Rajz. *Greguss J.*) — „Dante és Virgil a pokolban.“ — „A párisi kiállítási park portugál pavillonja.“ — Gyapotkezelés New Orleansban.“ — „Képtalány.“

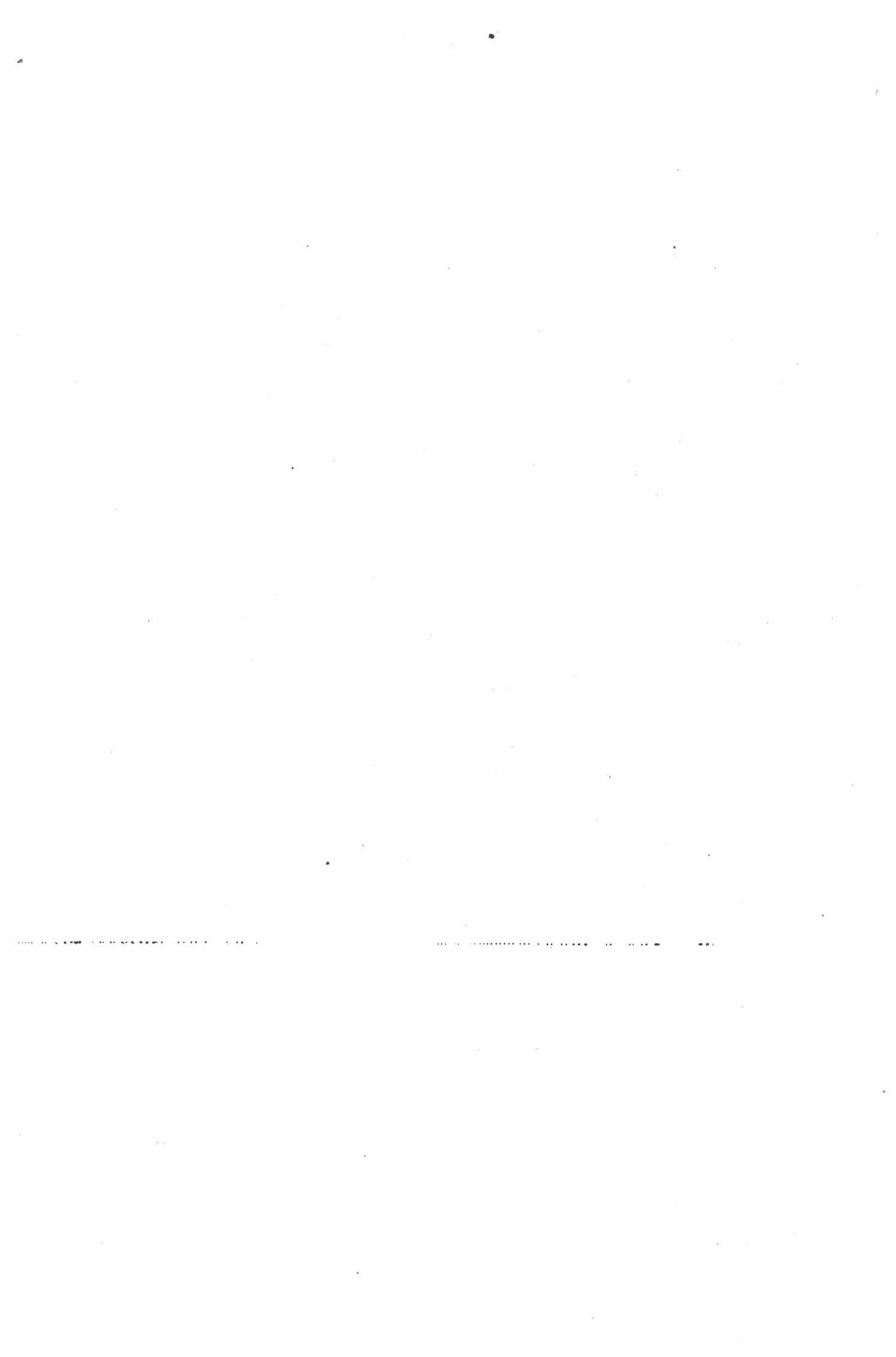
Ujdonságok.

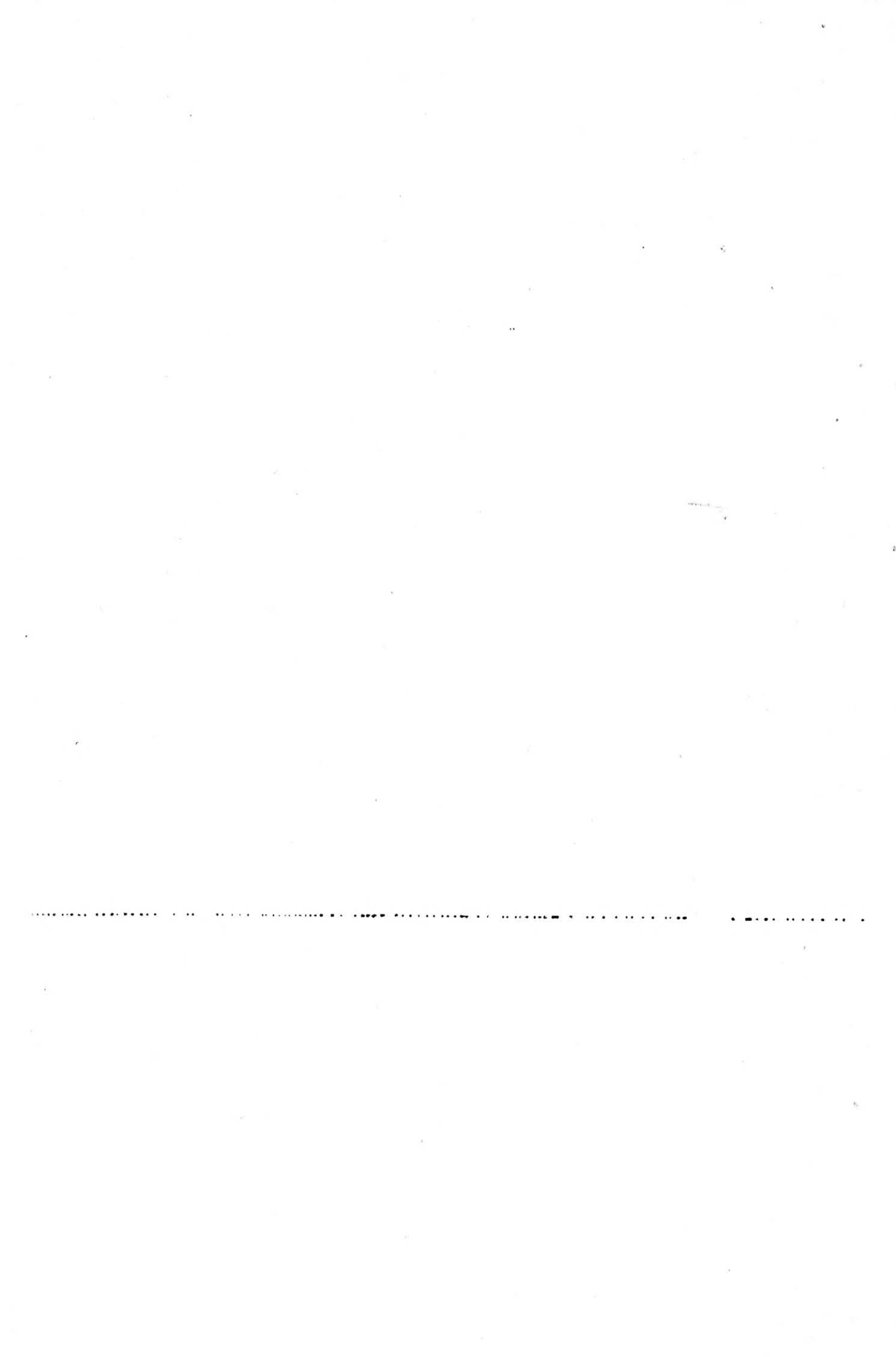
(A koronázás) ünnepi részleteiből és előkészületeiből az ünnepélyt rendező bizottmány a következőket tudatja: A koronázás után királyné Ő Főlsége átöltözködván, palotahölgyei kíséretében gyalog indul a palotakertén át a Dunapart felé. Itt ünnepélyesen díszített gőzhajó várandja, melyen Ő Főlsége és kísérete Pestre átjövén, a Lloyd-épület erkélyéről nézi a koronázási menetet. A Lloyd-épülettől oldalvást, a Duna-part mellett lesz fölállítva a diplomaták és külföldi követek díszes állványa. A parton lefelé fölállítandó többi állványokat és karzatokat a város fogja megrendelni, az árakat és helyek számát úgy szabván meg, hogy a túlterhelés kikerültessek. A Lloyd-épület mindkét felén pompás diadalivek fognak emeltetni. A király-domb a lánchid-tér közepén, szemben a lánchiddal, ugyanazon helyen, hol most a lámpa-oszlop áll, fog emeltetni, három följárattal: egyik a Dorottya-utca, második a lánchid, harmadik az akadémia felől. A koronázási díszmenet, miután Ő Főlsége először az egyházi szertartást a Mátyás- király templomban, s az ugynevezett helyőrségi templomban a sarkantyus lovagok fölavatását bevégezte, Pest felé fog indulni, azon esetre, ha a tervezett koronázási új ut addig el fog készülni, a bécsi kapun át, ha nem, az Albrecht-uton, innen a lánchidra vonul a menet. A pesti parton jobbra fordulván, a Dunapart mellett halad el a menetet a pesti főtemplomhoz, melynek piacán, a szent háromság szobra előtt fog végbemenni az eskütétel. Innen a városháztéren át, keresztül a váci és a Dorottya-utcán a Ferenc József-téren fölállított királydomb felé megy a menet, hol a kardvágás történik. A város kidiszítésére, ugyszinte a kivilágításra nagyterjedelmű előkészületek fognak történni. A kivilágítás alkalmával nagyszerű tűzijátékok is rendeznek. A népiünnepnél nem fog hiányozni sem a hordók nyilvános csapraütése, sem a szokásos sült ökör. A boros hordók és a kiszemelt állat ünnepélyesen földiszítve fognak a város fő-utcáin át a városligetbe vitetni stb. Azon utcákat, merre a díszmenet elhalad, újra kövezik, s ehhez már e héten hozzá fogtak. A menet alkalmával csak lóháton vagy gyalog lehet járni, kocsikon nem. A nagy nemzeti ünnep napja még nincs határozottan kitűzve; május végén vagy június elején fog meg történni. Addig folynak az előkészületek, melyek eddig különben nagy részt még tervekből állottak, mik igen sok módosításon mentek keresztül. Az ünnepre Bécsből jövő udvari személyzet, a cselédséggel együtt, több mint 500 személyből fogna állani s

május közepe táján már leérkeznének, ha váratlan események közbe nem jönnek. A koronázás napjára a lánchid-téren levő házak ablakai már igen keresettek s nagy összegekért béreltetnek ki. Az akadémia-palota ablakai is jobbára ki vannak véve, a melyekért ígért és befolyó összegeket az akadémia mint testület el nem fogadván, azokat az írói segélyegyletnek ajánlotta fel. E helyes ajánlat folytán az írói segélyegylet alaptőkéje pár ezer forinttal fog gyarapodni. A nagy terem ablakai — mint mondják — császárné Ő Főlsége kísérete egy részének vannak kibérelve. A volt Nákó féle házban, a lánchiddal szemközt, egy egy ablakára 280 — 300 forintra rugott fel. Drágák és kapósak kezdenek lenni a szállások is; kétségtelenül igen nagy számmal fognak az idegenek is fővárosunkba tódulni s lakásra leendő szükségük. Ennélfogva a városi kapitányi hivatal felhívja mindazokat, kiknek ez idő alatt kiadó szállásaik lesznek, hogy azokat a városházán, földszint 23. sz. alatt jelentsék be.

* (*Purgstaller József* †.) A tudomány és közoktatás ügyének egy, már a mult nyáron lelkében lesújtott bajnoka, a hazafias szellemű, nemes szívű, nagy munkásságu Purgstaller József, a magyar- és erdélyországi kegyesrendiek kormányzója, a M. T. Akadémia rendes tagja, apr. 11-én bevégezte földi pályáját. Temetése szombaton délután történt Schwartzner budai intézetéből, hol végnapjait töltötte. A kegyes rend, az akadémia, s az irodalom megőrzik emlékét.

— v. — (*Egy kitűnő hazai festési tehetségre hívjuk föl a figyelmet.*) Ez a Münchenben, magát a világhírű Kaulbach oldala mellett képező ifju *Munkácsy Mihály*, kinek ónja után lapunk már több eredeti felfogású és erőteljes képet közlött, melyek valának többek közt. mult számunk „*Falusi jellemképei*“ s tavalyi első évnegyedi folyamunkban a „*Husvétii öntözködések.*“ Munkácsyt egy ideig a magyar képzőművészeti társulat pártfogásába vette s alkalmat nyújtott neki magát a bécsi festészeti akadémián képezhetnie, hol Jankó Jánossal együtt tanult; előre törekvő vágya azonban Münchenbe vonzotta őt, a művészetek mai Athenéjébe, a legnagyobb mesterek oldala mellé, hol azonban sok anyagi bajjal kell küzdenie, melyek enyhítéseül egy vázlatot készített az 1838-diki pesti árvizet ábrázolva; ez a Pesten székelő képzőművészeti társulat helyiségein is ki volt állítva, most pedig Bécsben van Munkácsy folyamodványával együtt, melyben az osztrák kormány részéről (magyar adókból is) művészi célokra fordítandó 25 ezer frtból ő is kér segélyt. Igen kér-

Harmadik évi folyam.

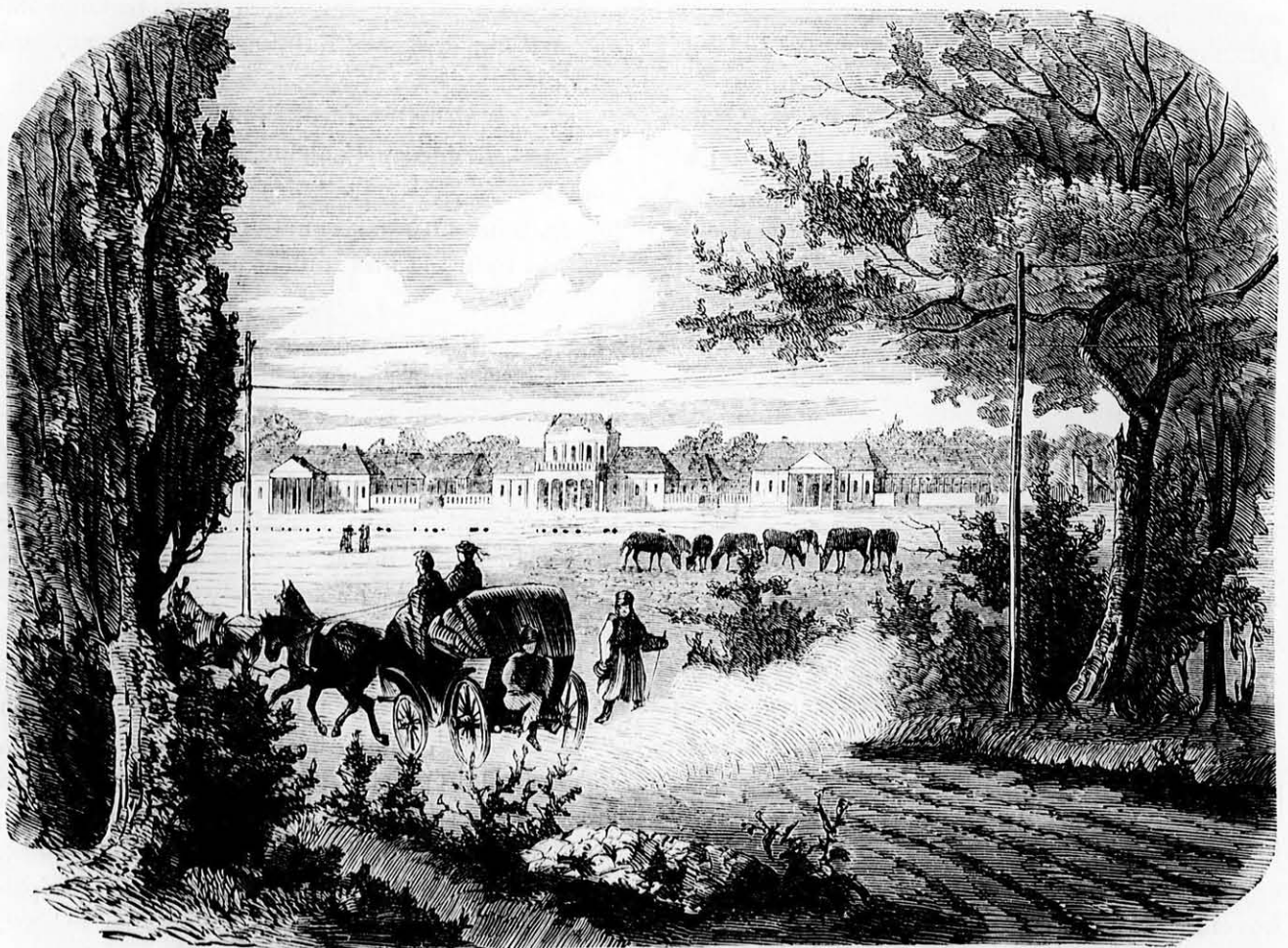
16. szám.

Április 18. 1867.

Keszthely és környéke.

(Vége.)

Gondolhatnók, hogy Keszthely vidéke szorgalmas népének gyönyörű fájával és szőlőivel min- | után nagyobb birtokosoknál az aratást még pün-
 köskor magukra vállalják, részesek segítségével

Festeti: Taszilo ménesakla Keszthely környékén. (Bozoth D. eredeti u. rajz. Greguss I.)

den vágya beteljesült, pedig dehogya, ők ennél is többet akarván, még mielőtt szöllejükben fontosabb teendőjük lenne, Somogyba mennek. Itt mi-

elvégezik azon jutalomért, mi a kialakított összegből munkásaik után fönmarad.

De nem csak ezek ám a tevékenyek, az iparkodó

aradiak is megjárják a Balaton környékét, s hálójukat kivetni ők is megkísérlik.

Vanyarc lakosainak viselete a már elmondott, a mi pedig a szójárást illeti itten, valamint Keszthely egész környékén, eme kis párbeszédben vélem ezt bemutatni:

— *Há ment a Csicsa? eküdeném csuszókádér, ez meggyógyítja sebemet: má szentén megfejéjdedette.*

— *Vá megette vá mi a kujcsot; hátu kupába vertem, osztá ement, pedig mi de vá emenek utána.*

Használják a közép *a-* és *e-*t.

Számos patakocsa gyarapítja itt a Balatont s kettőn kicsiny csapos malom is van építve. A folyóvízi malmok fölött azon tulajdonságával gyözedelmeskedik, hogy télen nyáron egyaránt örölhetni rajta.

Nem ritkaság, hogy egy-egy pozsgás menyecske csipős hidegben ilyen patakban állván, ruhanevét mosogatja; mert ez a víz mindig bir annyi meleggel, mint bármely víz nyáron át. Sőt a Balatonban is vannak egyes helyek, hol egész télen sem fagy be. Ezek, és a nagy durranással keletkezett repedések egyaránt veszélyesek a kocsolyázókra.

Ami erre ritkaság, két gémes kut is tünt szemembe. Többnyire csak csigával ellátott kutak vannak merítgető eszközök nélkül; kiki saját kötelére erősített vödörrel eszközlí a merítgetést. A vizet kétkerekű kis kocsin szállítják olyképen, hogy hosszú rud végére két faderékből metszett, átfurt s tengely által összekötött kereket alkalmaznak, míg a felső végével vállhoz támasztott rud középtáján a vízzel tölt faedény lóg.

A házak mind termésköböl s ritkán téglából nádtetővel épültek; az erre szükséges nád, gyékény a Balaton partján, (míg le nem csapolták) nagyobb mérvben termett, de mióta gyökereik a vízből kimaradtak s elszáradtak, a mit itt soha sem alkalmaztak, a zsupra kell szorulniok, kémény nélkül, de azzal is.

A füst ezért vagy a konyhaajtón, vagy a padláslyukon keres magának utat. Olykor füstölög az egész tető, s az idegen csak bámul, hogy a harangokat félre nem verik.

Igy van ez Keszthelyen is, de itt télen nem láthatunk annyi elpuhult alakot, mint ott, kik egy egy nyakon függő rókaprémbé dugnak fagyos kezeiket.

Végre célunkhoz értünk s a távolból gyakran nézegetett, regényesnek tetsző kiálló magaslat kopár alakja állott előttem.

Szent-Mihály lábánál álltunk. Ha többet nem reméltem volna, azonnal visszafordulok, de a kö-

rülötte kisebb nagyobb távolban gyönyörűen elhelyezett hegyek, völgyek, fák, tó s a rendezetlen házikók, távol eső falvak regényes képe, csábított kietlen tetejére. Ezelőtt a Balaton teljesen körülölelé, de már most ez is elhagyta.

Kevésbe került, hogy a 79 ölnyi önálló dombra feljussunk. Lent még valami halászkunyhót vélttem látni, s most egy náddal fődött, torony nélküli kis kápolna állott előttem. Valamikor, a mint mondják, remeték lakása volt e helyen s még azok építették volna, de az én figyelmem talán az újabbkori javítás miatt semmi ódonszerűt rajta föl nem fődözhetett, a mi e hirt bizonyossá tette volna.

Két, a tető alá helyezett kis harang kíséri örök nyugalomra az elhunyt vashegyi polgárokat, kik e helyet sirkertül, jobban mondva sirdombul használják.

Maga e hely rideg, mint a halál, alig van rajta egy kis zöldelő fü, de a kilátás édent tár elénk; bármerre tekint is szemed, elégülten legelhet a kellemes tájon.

Előtted a magyar tenger, a rajta lézengő halász-sajkák, az egész Balaton homályba enyésző partjai.

Ha a tónak hátat fordítasz, előtted a távolban Szigliget, Badaacson, Csobánc, s tiszta időben még Sümeg vára is. Jobbra-balra a legszebb változatosság, mind megannyi jutalomként áll a szemléelő előtt, ki ezen kis kirándulást nem sajnálta.

III.

Hogy leírásom címének eleget tegyek, megemlítendőnek vélem az u. n. „*Vadléánylikat*“ is. Meglehetős terméjü ür, melyről a köznép közt egy rege kering. Ugyancsak a fenemlitett okbul hozom fel az uradalni vadás kertet is Búdöskuton, bár itt csupán vaddisznókat tenyésztenek.

Ezeknél érdekesebb azon hely a Balaton mellett, mely itt a „*Fenek*“ nevet viseli. Midőn az utas a sz-györgyi állomásról Keszthelybe hajtat, először is meg kell állnia a tóba ömlő kis Zala folyón átvezető hidnál, vámot fizetendő; itt van Fenék, s az uradalmi épületek, melyek közt föltűnő a gróf ménes-akla; minden esetre érdemes a megtekintésre, már csak azért is, hogy meggyőződhesünk, miszerint célszerűbb helyet az orsz. gazd. képző intézet számára alig képzelhetünk volna másutt, mint épen Keszthelyen. — A gazdának készülő gyakorlatilag szemlélheti mindazt, a mit az intézetben hallott, — a különféle talaj, jeles bortermeles, ló- s juhtenyésztés s egyéb gazdaságba vágó dolgok, mind-meg-annyi bizonyítékai annak,

hogyan az itt fenálló első magyar intézet a kiképzésben is első leendő.

Beszélik, hogy itt hajdan váracs is volt, s romjait az uraság szépcsézetű szempontból nem épen régen hordatta szét. Nyáron a költői érzelmű urasok gyakran meglátogatják e helyet, hol idilli halászkunyhók *paprikáshalra* esábitják a dilettans éhezőt; ilyet már láttam, bár még itt nem, de hogy a hirneves fogasról nekem is legyen fogalmam, több hasonnézetű kollegával a Balaton partjára rándultunk.

Előre köszörültem fogaimat, gyomrom is hozzá készült s alig vártam, hogy mint alföldi legény, e nevezetes valamivel közelebbi ismeretségbe lépjek.

— Uraim, szólt a vendéglős, először halpaprikás lesz, fogadják mint esekély ajándékomat.

— Ohó, jó lesz biz az, — köszönjük! hangzott minden felől.

— De — vágott közbe fölemelt hangon a vendéglős, — legyen szerencsém máskor is.

Mért ne, gondoltam magamban, hisz egy kis halpaprikás is jó lesz, mert Szegedre emlékeztet, s épen szavamat akartam adni, hogy biz eljövök én is, midőn valamit az asztalra tesznek.

— Ejnye, vajjon mi ez? kérdém mellettem ülő kollegámtól, és magam is néztem a tiszavédékitől nagyon különböző eledelt.

Ez alatt megérkezett a fogas is: ez sült volt, azonban dacára hatalmas étvágyamnak, valami rendkívüli jóságot nem szihattam belőle. De vendéglősünk nem annyira a gyomorra, mint inkább a torokra számított, mert nagyon is sós halacska-igaz igen kérte elemét, mi azonban „badacsonyi“ és „tomaji“ lében usztattuk.

Bozóth Dezső.

A derék agglegény.

Szakálla és haja öszbe vegyül,
S mint agglegény, magán él egyedül.

Szive még a régi, — lángol, szeret,
Megesalták bár sokszor az emberek.

Kit imádott ifjan, s oly égien;
Hogy üdv volt a bú is érzelmiben,

Gazdag férjhez ment a hiú leány,
S baráti elhagyák egymásután.

A ki szeret híven, változatlan:
Ádrándozó, de mély fájdalma van.

Hajós, egy szebb, messzebb parthoz evez,
Vezére, csak egy csillag fénye lesz.

Ez mutatja ösvényét egyedül;
S hol elsülyed más, ő el sem merül.

A kéj, az élv esábitó örvénye,
Nem sodorja iszapos ölébe!

Ábrándozik még — hát szeret!
De szerelme tárgya, nem a szemek,

A mikben egy tündérvilág ragyog...
A mit szeret — nem ily szép, de nagyobb!

Az igazság, a szabadság képe,
Hol a tündér-fátyol meg van tépve.

Arenk vérzik, szemük könnyel teli...
Az agglegény csak őket szereti.

Független ő, habár mindent veszít:
Nem öli meg nejét és gyermekét.

Az életgond, s érdek oly sok szála
Nem fonhatja be a szolgaságba.

Mi elnémit, — az érenek esengése,
Be nem hathat ércemény lelkébe.

Érdemjelre nem vágyik, hogy lássák;
Bevégezi titkon hivatását.

Hol meghajol a hízegzők serge,
Hol nincs a ki felszólalni merne,

Hol árucikk a becsület, jellem,
Hol a gazok törnek a jók ellen,

Hol a gyáva: hős szerepet játszik,
Míg a bátor esörgeti rabláncit:

A sikra lép, mint Lenktra hőse,
Ki egymagán élt, halt — ámde győze.

E számítón görnyedő világban,
Hol oly kevés igaz boldog-ág van,

Hogy a mi, beillik üdvösségnek:
Ha szegény, rémkép a családélet!

S az ifju már kincs, kéj után eped,
Igy hervaszt egy virágzó életet:

Maradjon az agglegénység szegényen;
De szép, ha így él, hal szerelmében!

Csepeli Sándor.

A z u j l a k á s .

— Beszély. —

III.

(Folytatás.)

Nem akarjuk állítani, hogy az őrnagy ur valami különös jóstehetséggel birt volna. Az ilyen jól meghizott, tisztességes stabális tisztelnél nem igen szokott helye lenni a mysticus sejtelmeknek és jóselérzeteknek.

Mikor az őrnagy ur azt a szót ejtette ki ajkain, hogy csak meg ne bánjátok még: nehezen birt valami rejtélyes előérzetekkel; legalább a nagyságos asszony nem sokat adott férje jóslási lehetőségére s nem is vette kellő komolysággal az intó szavakat, nem vette oly komolysággal, mint a hogy egy nyugalmazott őrnagy és családtyának szavait venni tartozik családja.

Meglehet, hogy a korszellem birta őt erre, mely az emberi méltósággal megférhetlenné tartja az auctoritások elismerését.

E szabadelvű nézet folytán az őrnagy ur auctoritása nagy csorbát szenvedett a két kisasszonynál is, kiket szerencsés vala leányainak nevezhetni.

Egyébként meg kell vallanunk, hogy nem is tartjuk helyesnek azon módot, melylyel az őrnagy ur minden alkalommal igyekezett auctoritását igénybe venni, s minden alkalommal döntő szót akart mondani a sült kappanok és liba-pecsenye tökéletes vagy kevésbé tökéletes tálalása fölött.

Ha elismerjük is, hogy e részben 55 éves élete bő tapasztalásokat nyújtott, hanem más részről azt is el kell ismernünk, hogy a hölgyeknek, habár fiatalabb koruk is, joguk van itéletet hozni a fölött, vajjon a liba kétféleképpen van-e megpirítva.

S miután a libák tárgyában a vélemények gyakran eltértek, s miután az igénybe vett auctoritás nem mindig használt, sőt mindinkább csorbulni kezdett, megfoghatóvá válik előttünk, hogy az őrnagy ur szavait nem vették épen szentírásnak a nagyságos asszony s a kisasszonyok.

Egyáltalán nem tudták elképzelni, hogy mi okuk lenne a megbánásra.

Itt végre oly lakást fogadtak — így vélekedék a nagyságos asszony — hol tisztességes viziteket elfogadhat az ember; a vizitekre pedig nagy szükség van, miután a két kisasszony azon korba kezd lépni, melyben nem lehet mondani, hogy tulságosan korán volna férjhez menni. A Józsefvárosban embert sem láttak. Hisz ott csupán csak káposztás

kertek, mosónék és tejesasszonyok közt laktak. Ő nagysága elhitette magával, hogy csupán anyai gyöngédségből költözködött ide, csupán leányai sorsa iránti gondoskodásból.

Hogy az új lakás háromszor annyiba került, mint künn a Józsefvárosban, azt az anyai gondoskodás nem vette számításba. Mit tegyen, a mikor leányai jövőjéről van szó. S hogy az új lakásba új butorok is kellettek, hogy az őrnagy urnak nem lévén kezénél elég pénze, egy kis adósságot is kellett csinálni, az mind nem jöhetett számításba, mikor a leányok jövőjéről van szó.

A nagyságos asszony ezt mind oly megeáfóhatatlan ékesszólással adta elő, hogy az őrnagy ur csak sóhajtott rá, és hallgatott.

Igaz, hogy mindjárt első nap egy kis kellemetlenség érte itt az új lakásban, hanem hát ki fog törődni ilyen csekélységgel, mikor, mint azt a nagyságos asszony mondá, a leányok jövőjéről van szó.

A szegény kappanok és pulykák, kik áthozattak az új lakásba s most szűk ketrecbe zárva, alkalmuk lön busulni, megbánni előbbi közönyösségüket, melyet az áthurecolkodáskor tanusítottak, az előszobába lettek elhelyezve. Nagy tágas helyiség volt ez, a hol bizony igen kevés helyet foglaltak el és senkit sem háborgattak; mindamelllett már másnap feljött a házmester, azon határozott kijelentéssel, hogy az előszobában nem adathatik hely a kappanok- és pulykáknak, a háziur azt nem engedi meg.

— De hát hová tegyük? — szolt az őrnagné. — A konyha oly kicsiny, hogy mozdulni sem lehet benne. Hová tegyük hát?

Erre nézve a házmester nem tudott sem utasítást, sem felvilágosítást adni; ő arról nem tehet, tessék akárhová tenni, hanem a házi ur nem engedi, hogy itt az előszobában maradjanak.

Hiába igyekezett a nagyságos asszony megmagyarázni, hogy itt kell maradniok, mert hisz más-hova nem tehetik, a kérlelhetlen ember folyvást a házi urra hivatkozott, s a nagyságos asszony végre oly ingerültségbe jutott, hogy kiadta a szakácsnénak a rendeletet, ölje meg azonnal valamennyi kappant és pulykát.

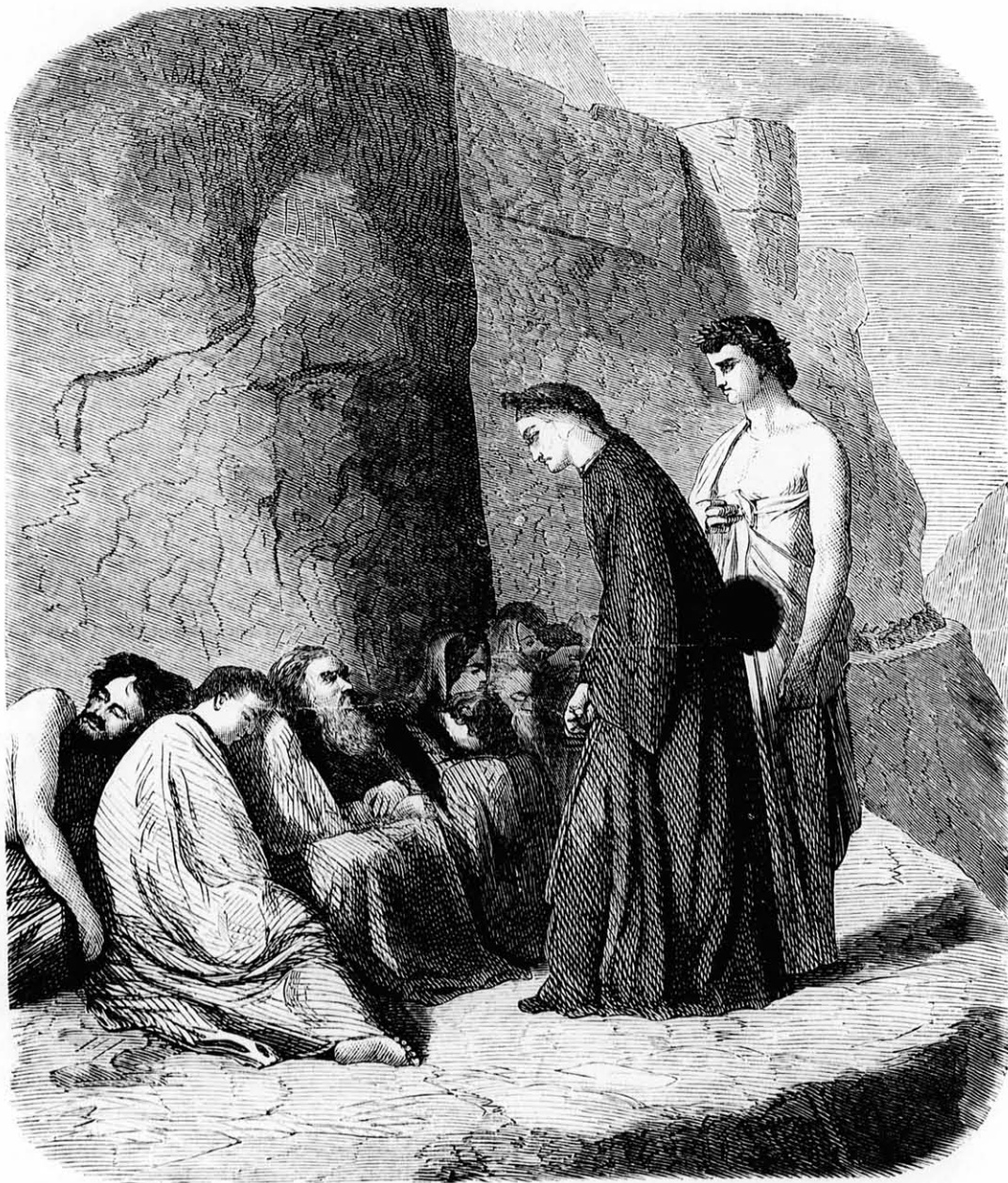
Midőn e szomorú eseményről értesült az őrnagy ur, levertsége hatást nem ismert s valóban nagy

szüksége volt Ferenc vigasztalására, ki ura iránti tiszteletből busult ugyan, hanem bensőleg némi okot érzett az örömré. Három napig bőven részeseült a kappanpecsenyében, melyet azonban ura iránt tartozó tiszteletből s hűségéből, szomorú arccal költött el.

Alig múlt el négy vagy öt nap, a házmester újra feljött, kijelentvén, hogy mosni ide fenn a kony-

kellemetlensége van az embernek, gondolta magában, hanem hát a kellemetességek miatt eltüri ezt.

Egy nappal később ismét feljött a házmester. Ugy hallja, hogy a nagyságos örnagy urnak kutyája van. Még ugyan nem volt szerencséje látni a lépcsőn, hanem hallotta, és ha ez csakugyan igaz, hát ő kijelenti, hogy kutyát, kéri alássan,

Dante és Virgil a pokolban. (Szövege a 247. lapon.)

hában nem szabad; azt nem engedi meg a házi ur. Minden ellenvetésre igen egyszerű volt felelete: azt nem engedi meg a házi ur. A ház nedves lesz, azáltal a fal gyengül, leroskad, szóval ő nem tudja miért, vagy hogyan, csak hogy nem engedi meg a házi ur.

Boszankodva újra, hanem ebbe is bele nyugodt végre az örnagyné. Az ilyen cifra házakban sok

nem szabad tartani; a háziur nem engedi meg.

Erre már aztán felriadt az örnagy ur. De ő ugyan nem hagyja kutyáját; ő kész sikra kiszállni érte; nem félt az ellenségtől soha, most se fél és nem hagyja kutyáját, inkább kihurcolkodik mindjárt.

Erre meg aztán a nagyságos asszony rémült el. Közbenjárólag lépett föl, s tapintatteljes közben-

járásának, buzgó esedezésének, s mint az őrnagy ur mondta, a sok zaklatásnak az lett a vége, hogy ő nem bánja hát; ha az asszony nép úgy ragaszkodik ehhez a lakáshoz, ha úgy gyötrik őt, hát nem bánja, legyen meg a kedvök, csak neki hagyjanak békét.

S elajándékozta kutyáját, mi által a viszály oka elhárítottván, az egész ügy békés uton elintéztetett.

Ezzel azonban nem lett vége mindennek. Nem telt bele három nap, mikor a házmester ismét feljött. Azt hallja, hogy a nagyságos uraság virágokat tart a szobában, nagy cserepes virágokat, melyeket öntözni is szoktak, s melyek által a nedvesség a pallóba, a falba szívárog. Ezt nem engedi meg a háziur. Tessék a virágokat akárhová tenni, hanem itt nem szabad tartani.

Ez ellen már most az őrnagyné protestált. Ő nem hagyja virágjait, nem dől a miatt össze a ház, nem hagyja ő, nem teheti máshová, hová tegye?

A házmester erre csak azt felelte, hogy ő, kéri alássan, nem tudja, hová tegyék, hanem a házi ur nem engedi meg.

A boszuság most már kölcsönös volt. Most már nemcsak az őrnagy ur, hanem a nagyságos asszonynak is volt panasza az új lakás ellen.

— Mégis csak jobb volt odáinn, kedves lelkem, szólt sóhajtva az őrnagy, ott magunkban voltunk, senki sem alkalmatlankodott. Mégis csak jobb volt ott a Józsefvárosban.

— No hiszen jobbnak, jobb volt, — szólt megengedve ezt a nagyságos asszony, — hanem ez nobelabb.

S ez ellen aztán az őrnagy ur nem tehetett kifogást.

Sóhajtva bár, reá szánta magát a nagyságos asszony, hogy tuladott a nagy cserepes virágokon, melyek miatt féltetni kell azt a négyemeletes házat a romba dőléstől, hanem ez aztán az utolsó áldozat, gondolta magában.

Nos, nem is volt szükség több áldozatra. A házmester még egyszer feljött alkalmatlankodni, ezuttal azonban oly hathatós feleletet nyert egy ötforintos bankó képében, hogy azontul csak alázatos tisztelet és kézsókját jelenteni jött fel. A falakat nem fenyegette többé semmi veszély, s az ötforintos válasz óta nem kellett többé féltetni a házat az összedőléstől.

Ettől tehát megszabadultak, de ezzel nem érték el a nyugalmat. Nem azért lakik husz család egy házban, hogy egymásnak békét hagyjanak s egymást ne zaklassák. Az ember természetében mélyen rejlik az egymást boszantás iránti haj-

lam, s azt csak nem kívánhatta Ágyuffy Lénárd ur, hogy az ő kedvéért valaki lemondjon e természeti ösztönről. Legalább szomszédja, a ki jobbra mellette lakott, egyáltalán legkevesebb kedvet sem mutatott e lemondásra. Már az első héten beüzent, hogy kéreti alássan, ne tessék este oly későn zongorázni, mert az kellemtelenül hat az ő idegeire, pedig ő beteges ember s kimélni akarja idegeit.

Livia kisasszony, az őrnagy ur idős leánya szenvedélyesen szeretett zongorázni, de a házi békesség kedvéért most lemondott erről, legalább késő este 7 órán túl nem nyult a zongorához. A gyöngye idegzetű szomszéd csak meg lesz most már nyugtatva.

Mintha olyan könnyű volna megnyugtatni valakit, ha az ötven éves, köszvényes agglégény, mint a szomszédban lakó ur. Nemsokára átüzent ismét Ágyuffyékhoz: kéreti, legalább korán reggel ne gyötörjék azzal a zongorázással, az ő idegei nem állhatják ki; kéreti, hogy kimélnék egy kissé idegeit s hagyják legalább békében aludni.

— Teringettét! — szólt az őrnagy ur boszusan, — ennek az embernek ugyan sok baja van az idegeivel. Hallod Livia, hagyj békét annak a zongorának. Eleget cincoghatsz rajta, ha délelőtt tizenegy órakor hozzá ülsz.

A szép Liviácska morgott magában valamit, a mi nem épen a gyermeki tisztelet kifejezése lehetett, hanem ki venné azt szigorúan egy szép fiatal leánynál, a kinek, mint mamája azt oly gyakran megjegyzé, „minden jól áll.“

Nem lehet mondani, hogy Livia kisasszony valami nagy részvétet érzett volna a szomszéd ur gyöngye idegzete iránt, de miután atyja kijelentette, hogy ő nem akar örökös pörpatvart, veszekedést a házbeliékkal, inkább visszamegy a józsefvárosi kis házba, a hol csak maguk laktak s a hol nem volt kivel veszekedni, e visszaköltözésre pedig legkisebb kedvet sem érzett Livia kisasszony, inkább tehát pihenni hagyta zongoráját s szigorúan megtartotta a szabályt, hogy délelőtti tizenegy óra előtt nem ült zongorájához.

Csalódott, ha azt hitte, hogy a gyöngye idegzetű szomszéd ur most már békén marad. Egy-két napig az igaz, hogy csendesén maradt, hanem aztán megint csak átüzent Ágyuffyékhoz: kéreti, hagyjanak egészen békét annak a zongorának, az ő idegei egyáltalán nem állhatják ki, se reggel, se este, se délben.

Ez aztán egészen kihozta már sodrából az őrnagy urat is, Livia kisasszonyt is, a nagyságos asszonyt is, mind az egész családot. Ez mégis

csak szörnyűség, ez zsarnokoskodás, ezt nem türik s az őrnagy ur annyira tűzbe jött, hogy párbajra akarta hívni a szomszéd urat.

Ebből nagy lárma kerelkedett. A köszvényes szomszéd ur jelentést tett a város kapitányánál, hogy meg akarják őt gyilkolni, ő becsületes tőkepénzes, a ki adóját pontosan megfizeti, a státusnak kötelessége oltalmazni őt, kéret két drabantot magának a város házáról, a kik tölthet puskával álljanak ajtajánál s őrizzék meg őt minden gyilkos megtámadás ellen, ő megfizeti a drabantok napi díját.

Nagy pörpatvar, sok zaj és kellemetlenség lett ennek a dolognak a vége. Ágyuffy Lénárd őrnagy urnak annyi boszuságot kellett nyelni, a mennyit nem nyelt összesen, mióta eljött az ezredtől.

— No ennek mind ez az ide költözködés az oka, — szolt mérgesen; — kellett ez nekünk, mikor régi lakásunkon békében, csendességben megmaradhattunk volna?

(Vége köv.)

Vértesi Arnold.

Egy Dante-kép s egy indítvány.

„Dante Virgil által vezetettvén, vigasztalja az irigyek lelkeit a pokolban“ címe azon metszetnek, melyet mai számunk 5-dik oldalán közlünk, s pedig kettős célból, mert e kép ismét mutatja, hogy a halhatlan olasz költő „*Divina Comédiája*“ az eset s rajzónnak már nemcsak egy nagy emberét lelkesíté (mint többek közt az e lapok olvasói által már ismert Doré Gusztávot), de közöljük e képet még azért is, mert alkalmat nyújt nekünk Franciaország egyik legkitünőbb festészeréről néhány szóval megemlékezhelnünk. Az öreg *Ingres*, Franciaország legkitünőbb művésze, csak nem rég hunyt el, azonban önmagához méltó tanítványt hagyott maga után *Flandrin Hippolitban*, ezen Dante-kép alkotójában, ki némi tekintetben mesterénél is magasbra emelkedett, különösen ha azon vallásos ihletséget veszszük számba, mely bibliai vagy legendaszerű alkotásain előmlik.

Flandrin lyoni születés, s itt bemutatott képét szülővárosának muzeuma becses darabként őrizi.

Nagyalaku s nagyszerű kivitelű műveiből Párisban 1863-ban „*Flandrin művei kiállítása*“ cím alatt külön tárlatot rendeztek, melybe azon számtalan magántulajdonos és egyház is beküldé a Flandrin-féle műveket, ki ilyet birni szerencsés.

E kiállítás önkénytelenül is azon eszmét ébresztí föl bennünk, hogy talán nem volna hiu törekvés, ha akkor, midőn a koronázás idejére Európa minden részéből számtalan idegen s hazánk vidéki lakói is tömegesen meg fogják fővárosunkat látogatni, — a magyar országos képzőművészeti társulat „*Id. Markó Károly művei kiállítása*“ címmel külön tárlatot rendezne, melyből mind hazai közönségünk, mind a külföld minden oldalról megismerhetné ezen legnevesebb s a magyar névnek becsületet szerzett festésznünket. Hiszszük, hogy a képzőművészeti társulat fölkérésére minden magán-tulajdonos rövid időre készséggel át fogná engedni a birtokában levő Markó-féle képeket.

—y—r.

Egy magyar iparos Törökország- s Amerikában.

III.

(Előléptetés egy kis furfangosság miatt. — Hogyan találkoztam egy földimmal. — Vele történt kalandom. — Magyarból muszkát csinállok. — Tejért megyünk, s mit találunk? — Tábori ut. — Példája annak, hogy Amerikában az apa érdemei egyszersmind nem a fiu érdemei is. — Bailly ezredes szigora. — Zavargások. — Haldra ítélnék, miért és kiért? — Megkegyelmeznek, de mégis csak elítélnék. — Hogyan szökött meg Klein? — Tovább-utazás.)

Jun. 7-ikén neveztek ki őrmesternek, egy előrsi csetepaté után. Ez így történt. Éjjelre egy cserje szélébe voltam kiállitva hatod magammal. Gyanítottuk, hogy közelünkben „rebel“eknek kell lenni, s tartánk tőle, hogy a sötét éjben meglepnek bennünket. Karókat szurtunk tehát le a földbe, s köpenyeinket ráakasztottuk, aztán tüzet gyújtánk, míg magunk kis távolban a pamut-földek szélébe loheveredtünk, kéznél tartva puskánkat.

Nem sokára lövéseket hallunk. A karókra lövöldöztek. Mulatság volt látni, mennyi puskaport pazaroltak a karókra, míg azok egyenkint ledőltek a lövések alatt. Ekkor csöndesen előjöttek, s a tüzhöz mentek. Számukat nem tudom, de jócskán voltak. — Észrevettük, hogy a lövésekre a mieinkből is jó segítség, s a mitsem sejtőkre tüzeltünk. Négyet ejtettünk el közülök, a többi pedig megfutott. — Társaink jót nevettek az ötleten, s én őrmester levék.

Másnap egy földivel eredeti módon találkoztam. Ütközetünk volt, mely csak rövid ideig tartott. Az ellen megfutott, s mi üldöztük. Én egy szürke lovas után iparkodtam, kit egyenruhája után fölismertem, hogy kapitány. Pompás paripája volt, de veszedelmére mocsárnak tartott, hol a ló nem tudott futni. A hátam mögül többször löttek reá s pisztolyomat már én is kilődöztem. Ő is gyakran lőtt vissza, de célzásra nem volt ideje s nem talált.

— Hogyan, hát ön magyar? — kérdezém magyar nyelven, mire ő rám bámul, s azt mondja:

— Mit csinálsz ebben a yankee-ármádiában, e közt a cudar nép közt? Nem egyébb az, mint naplopó.

— Ejnye, ha ön naplopónak nevezi a mi ármádiánkat, — mondám mérgesen — akkor nem tudom, minek nevezzem az önökét.

Ezen összepereltünk, s én fölhánytam neki,

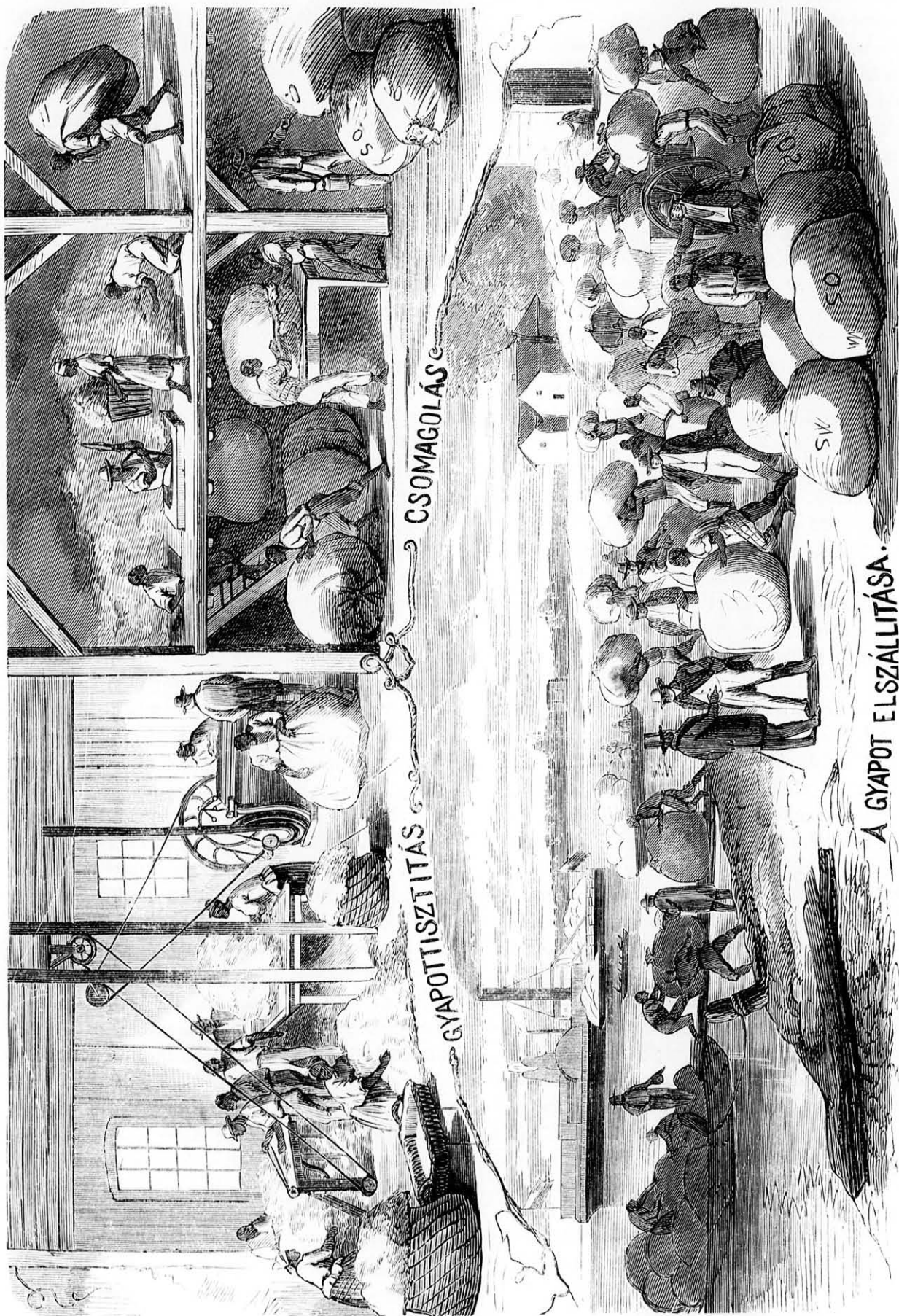
A párisi kiállítási park portugál pavillonja. (Szövege a múlt számban.)

A mocsárban végre megakadt; rá tartva pisztolyom, mely töltetlen volt, kiállítottam: „Add meg magad!” Átadta fegyvereit, s én visszadugva pisztolyomat tokjába, az ő egyik pisztolyát a levegőbe löttem: „Jó pisztolyod van, — mondám — az enyém töltve sem volt.”

Képzelné lehet meglepetésemet, mikor e szavaimra elkezd magyarul oly cifrán káromkodni, mint csak otthon hallottam.

hogy nem szégyel magyar létére a köztársaság ellen harcolni. Ha másképen beszél, szabadon bocsátottam volna, de így dühös lettem, s elkisértem az ezredeshez. Utközben megmondtam neki nevetem, de ő nem akarta megmondani a magáét.

Az ezredesnek bemutattam mint foglyot és földimot. Itt aztán megmondta nevét; azt mondta: *Szeba*-nak hívják, de valódi neve *Szabó* volt, azonban az amerikai úgy ejti ki e nevet. Röstöltem,

Gyapotkezelés New-Orleansban. (Takács F. cikkéhez.)

hogy egy magyar a szabad alkotmány ellen küzdött, s elhittem az ezredessel, hogy nem magyar az, hanem muszka.

Egy izben *Ammons* kapitány megbizott, hogy két embert véve magam mellé, menjek a legközelebbi tanyára s hozzak tejet. A mint a tanyához értünk, három lovat láttunk a tanya előtt megkötve, mellettük fegyverek. Azonnal tudtuk, hogy itt *rebellek* vannak, s a lovak és fegyverek számából sejtettük, hogy ők is csak hárman lehetnek. Leugrottunk lovainkról, s a mint a tanyába értünk, egy francia öreg asszony jött ki siránkozva. „Van-e tej?” kérdeztük. „Azok, a kik oda benn vannak, megitták!” — mondá. „No akkor azokat visszük el.” Mi felvont revolverekkel a szobába toppantunk, s három konföderátust találtunk ott. Egyik kapitány volt, a másik hadnagy, a harmadik az inasuk. Mielőtt idejök lett volna védelemről gondoskodni, elfogtuk őket.

A kapitány mindent megkísérlett, hogy szabadon bocsássuk. Csábitott, hogy térjek át, s a konföderátusoknál azonnal tiszt leszek, később pedig 300 arany tallért kínált. De nem használt, s *Ammons* kapitány jót nevetett, midőn mondám: „Tejet nem hozhattunk, mert ezek megitták, de elhoztuk hát őket.”

Folytattuk előnyomulásunkat. Sok apró csatározásunk volt, a déliek, a csirkék és a pulykák ellen. Mert sohasem láttunk szivesebben semmit, mint a csirkéket és pulykákat, s a gazdasszonyokkal sokat kellett viaskodni érettök. De szükségünk volt rá, mert élelmezésünk rossz volt, miután az élelem nem érkezhett rendiben. Sokszor négy-öt csirke és pulyka is lógott nyeregkapánk mellett.

Alabamába igyekeztünk, hogy egyesüljünk *Shermann* tábornokkal. Keserves ut volt, mocsáros, homokos helyeken; égető nap, majd eső, és oly rossz élelmezés, hogy több izben nyers kukoricát osztottak ki a katonaság közt. Meg sem pihentünk a kígyóktól és a tömérdek szunyogtól. Ezekhez aztán hideglelés is járult. Lovaink elsatnyultak e több heti ut alatt; de ez se baj volt, mert gyakran csupán azért kezdtünk apró csatározásokat, hogy az ellenségtől lovakat szerezzünk. Már a negyedik lovam volt, s ezt „*Jeff*”-nek neveztem el, a konföderáltak elnökének, *Jefferson Davis*nek nevérol.

December végén hajóra ültünk New-Orleans felé, s oda karácson másod-napján érkeztünk meg. E napot *Boldán* nevű földnél töltém, kinek boltja van itt, s eszimat, keztüüt, szivart és kétszersültet egyaránt lehet nála kapni.

1865. jan. 2-án *Battonrouge* városhoz mentünk,

s a város alatt ütöttünk tanyát. A lovasság, tüzéség és gyalogság együtt volt itt, s nem mult nap, hogy véres veszekedés ne történt volna köztük, s nem mult el veszekedés emberhalál nélkül. Példaadásul szigorulag kellett megfenyíteni a kihágókat, s kezdetben néhány kivégzés is volt. Többi közt felakasztottak egy 18 éves közkatona-t, ki egy tisztet lött le. Pedig e fiatal embernek atyja ezredes volt. Midőn már függött, fél órára lakó anyja akkor érkezett meg, s a szegény asszony keservében meghalt. *Baily* ezredes tulszigoru volt, de nem ezért, hanem gorombáskodásáért nem szerettük.

A katonaság a városban is sok veszekedést vitt véghez, s majd minden este áldozatul esett egy-egy polgár. Ennek folytán *Baily* ezredes szigoru parancsot adott ki, hogy a városba külön engedély nélkül nem lehet menni. Azonban a parancs csak a lovasságot illette, a gyalogok mehettek, sőt egy izben bált is rendeztek. A lovasság nagyon ingerült volt e miatt s vagy 30-an revolverekkel fegyverkezve a városba rohantak, egyenesen a bálba, s szétverték az egészet. Másnap aztán a revolvereket mind elszedték a közemberektől.

Febr. 7-én épen egy óránál voltam s töle hallottam, hogy egy *Johnson* nevű káplárt valaki az éjjel agyonlött a városban. Még ekkor nem is sejtettem, hogy nekem lesz bajom e miatt. Este két fegyveres lép be hozzám, s kijelentik, hogy fogoly vagyok, kövessem őket a hadbíróhoz, mert én vagyok az, a ki *Johnsont* agyonlöttem. Hiába mondtam, hogy az éjjel ki sem mozdultam szál-lásamról. A hadbíróhoz vezettek, s az egyik ör esküvel is megerősítette, hogy látott engem az éjjel, midőn káplárját agyonlöttem, jól látott a holdvilágnál, s hogy oly tördelve beszéltem angolul, mint most. Az éjt szomoruan és aggódva töltöttem a börtönben. Másnap hadi törvényszék elé állítottak, s kimondták: hogy febr. 10-én felakasztanak. Siralomházba kísérték azonnal; de délután újra törvényszék elé állítottak. Ott volt *Badger* ezredesem is, s pártomat fogta, de nem használt, mert egy 13 éves néger fiu újra erősíté, hogy a gyilkos én vagyok; látott, a mint az udvaron szaladtam keresztül, s három más katona szintén esküt tett, hogy én löttem le káplárjukat. Visszavezettek tehát a siralomházba, s én borzadni kezdtem, rágondolva, hogy ártatlanul halok meg. Öröm egy angol születésű gyalog volt, s beszédbe eredvén velem, kérdezte: micsoda születésű vagyok én? Megmondtam neki, s ekkor mondá: „A gyilkos német volt, mert németül hal-

lottam káromkodni.“ S azonnal bejelenté ezt. Febr. 9-ikén délután ismét a törvényszék elé vezettek, hol egy másik fogoly is állt. Egészen megdöbbentem, a mint láttam, annyira hasonlított hozzám. Épen akkor fogták el, a mint a forposzton át akart szökni. Már két nap óta kerestették, mert a gyilkosság után egyszerre eltűnt. *Klein* nevű német volt, s ő lőtte le *Johnsont*, a mint ezt be is vallotta. Az ellenem tanuskodók egészen elámulnak, belátva, hogy a hasonlat miatt tévedtek.

A keserűség kitört belőlem, dühbe jöttem, s kimondtam, hogy elment minden kedvem a szolgálattól, mert látom, hogy egy szerencsény fiu számára is többet adnak, mint ezredesemére s társaiméra, kik erősíték, hogy a gyilkosság éjjelen otthon voltam. Egyebet is mondtam, miért *Baily* generális 10 napi sánca itéltetett és közlegény-nyé degredált.

A sáncai munkát el is végeztem, de szerencsémre nem volt az terhes, mert egy tüzérhadnagy, ki látásból ismert, könyvitett rajtam. Tőle halottam, hogy *Kleint* halálra ítélték, de börtönéből megszökött. Ugyanis hat gyaloggal volt együvé zárva; az ő azonban jó barátja volt, s oly egyenruhát kerített neki, melyet az örök viseltek. *Klein* aztán addig ingerelte fogolytársait, míg veszekedés támadt köztük, mire az örök berohantak, hogy le-

csillapítsák őket. *Klein* ép oly ruhában levén, mint ők, szépen kiillant, megmenekült, s Mexikóba ment.

Dacára *Baily* generális ítéletének, nem vesztém el őrmesteri rangomat. *Balger* ezredesem azt mondta, midőn a büntetést kiállottam: „Takács, lépjen előbbi szolgálatába; *Baily* generálisnak semmi gondja az én regimentemre.“

Febr. 27-én parancsot kaptunk tovább huzódni Mobil felé, hol Sherman tábornok a várost ostromolni készült.

Harmadnap ismét New-Orleansban voltunk, hol levél várt reám szüleimtől és *Romántól*, ki Franklinban volt mint katona. E városban ekkor is nagyban folyt a gyapot göngyökbe rakása és hajóraszállítása, mely nyers terménynek ára ekkor Európában roppantu felszökött, minthogy a déliek gyapottermésük legnagyobb részét, ezer meg ezer göngyöt, tűz által emésztették meg, nehogy a mi kezünkbe kerüljenek. Itt küldök egy képet is, mely a gyapotkezelés különböző jelenetét ábrázolja.

Itt fölkerestem földimet, *Boldán* urat, s megismerkedtem még az öreg *Szapáry* urral is.

Miután fegyvereinket kijavították, s a lovakat megvasalták, utunkat tovább folytattuk.

(Vége köv.)

Takács Ferenc.

A korona hazajövele Bécsből, 1790-ben.

(Egykoru naplóból)

1784-ben II. József császár a koronának eddig való szállását, a pozsonyi várat, kis papok szemnáriumává változtatván, a koronát onnan, az ország nagy botránkozására, april 13-dikán némely praetextusokat formálván, Bécsbe vitette, s a maga kincsházába, üvegalmáriumba tétette a többi Clenodiumokkal (ereklyékkal) együtt. Akkor volt Pozsonyban első menyörgés és záporosó azon esztendőben. Kisérték a koronát a két őriző urak: *Keglevich* és *Nádasdy*, kik is azóta Bécsben laktak, és négy gardisták, u. m. *Légás*, *Sóth*, *Petkovics* és *Zitkovszky* hadnagyok, kik azóta az egy *Sóth* uron kívül mind elhaltak. Bécsben volt tehát a korona, és minden kérelmek, protestációk haszontalan valának, mignem 1790-ben, mind a magyarok mozgásától, mind a főrendeknek nemes declarációjától indittatván József császár, január 28-dikán kelt rendeletében, a törvény folyásának az elébbeni lábra való állását, országgyűlése tartását, addig is pedig a koronának Budára való leszálltatását meghatározta, mely szerint a

korona Bécsből febr. 18-dikán József császár halála előtt két nappal kiindított.

Február 17-dikén megtétetvén a rendelkezések, gr. *Pálffy Károly* főkancellár összehivatván az ország ottmúlato báróit (zászlós urait), velek együtt délután a kincstartó házba ment, ott mindnyájok látára a koronát, pálcát, arany almát, szent István palástját, kardját — a Mária Terézia koronázására készült köveskarddal együtt — az üvegalmáriumból kivetette, régi ládájokba rakatta, 3 kulceszal bezárta, s zárva másnap reggelig ott hagyta. Másnap reggel 8 órakor a kincses ház eleibe állott három üveges hintó 6—6 lóval, és egy 4 lóval. A Clenodiumokat veres bársonyos ládában két udvari legény kihozta, s a legpompásabb hintóra tévén, az ülésen levő deszkára lecsatolták. A hintó mellé állott két lovas testőrző hadnagy, kivont karddal. Az első hintó megindulván, ült rajta *Sóki* major és *Boczy* kapitány két gardistával; a 2-dik hintón ment maga a láda és a bakon egy inas, mellette két gárdista; a 3-ikon

a két koronaőrző grófok; a 4-dik lovas hintómentek a cselédek.

Ezen alkalmatossággal véghetetlen nép csődült össze Bécsben, kívánván a korona eltávozását szemlélni, annyival inkább, hogy a nagy drágaságnak magok a németek azt az okát adták, hogy az Isten a magyar korona náluk lételeért veri őket. E szerint indult ki Bécsből a korona és 3 statiokon ért Budára, u. m. 1-ór Köpcsénbe, a herceg Eszterházy udvarába;

2-or. Nagy Győrbe, a püspök palotájába;

3-or. Esztergomba, az érsek és primás residen-tiájába;

4-or. Budán a várba s abban levő sz. Zsigmond kápolnájába. Minemü köz örömmel, Te Deum laudamussal, ágyuropogásokkal, illuminációkkal fogadta a magyar haza a hazajövő koronát, lehetetlen azt voltaképen leírni; lássunk hát csak némely örömeket státiók szerint.

1. A pozson-vármegyei nemesség, Pozson városának polgárai, az akadémiai ifjak mind magyar öltözetekben gyalog és paripákon összegyülekeztek a gr. *Forgács Miklós* palotájához Pozsonban, külön-külön zászlók alá, trombita- és sipszóval. Ezek mind a gr. *Forgács* vezérlése alatt voltak, többen mint ezeren. Ezeken kívül igen sok grófok, bárók, főnemesek s drága magyaröltözetű sok uri asszonyok verődtek rakásra hintókban. Kijövén Pozsonból átal a Dunán, az ország határánál, a farkasfalvi mezőn megállottak, sátorokat vontak és ott várták a korona elérkezését, a bámulásra mindenfelől, még Bécsből is oda sereglett sok ezerekkel; a korona délután 3 órakor oda jutván, megszólaltak azonnal a muzsikák, ágyuk, harangok Pozsonban. Az örömkialtás az eget verte, akkor báró *Perinyi* kanonok és tituláris püspök, a sátorban mondott egy örvendő orátiót. Innen ezer kiáltások és minden vigasztétező szerszámok közt elkisérték a köpcsényi kastély kapujáig, hol a város birói hirtelen kifogván a koronát vonó lovakat, magokat fogták be a há-mokba s felvonták a hintót a kastélyba; a főren-dek magok vették le a ládát és vitték a rendelt palotába, hol a korona lakjából kivéteett, s közönséges szemlélésre két izben, estve és reggel kitétetett, a főrendektől strázsáltatott, Te Deum laudamus tartatott, hg. Eszterházy mindeneket megvendéglett, a szegényeknek bő alamizna osztatott. Február 19-dikén a korona a határig hasonló pompával s örvendezéssel elkisértetett.

2. Győr városa oly készüllettel ülte a korona hazajövetelének ünnepét, hogy azzal hazafiui buzgóságát kijelenté. Az egész Győr vármegyei ne-

messég a vármegye szélén várta lóháton, fegyveresen, gróf *Eszterházy* és *Festetics* vezérlések alatt, a városi polgárság — magyarok és németek mind — sorba állottak külön-külön zászlók alatt, s azt kiáltozták teli torokkal „*Éljen a magyar szabadság!*“ Elérkezvén a korona febr. 19-én estve 5 órakor, előtte ment a püspök, káptalan, papság, tanuló ifjúság keresztekkel. A korona előtt dob, sip, trombita, utána a hegedűk magyar nótákat zengettek s kiáltották: „*Éljen a magyar szabadság!!!*“ A várba érkezvén, a papok a nemességgel meghasonlottak: mert a papok a püspök udvarába akarták vinni, a nemesség pedig ellentállott, kiáltván: „*Nem engedjük! az öreg templomba van a helye, azon az oltáron, a hol sz. László király koponyája tiszteltetik, a mely fön már ezen szent korona megnyugodott.*“ Így a koronaőrzők is a nemesség kívánságára hajolván, a templomba helyezték, és hogy mindenek látnák, kitették. Mihelyt besötétedett, az egész város illumináltatott, sok inscriptiok szemléltettek a festett koronák felett, mint: Napunk viradása. Hazánk ujulása. Egünk derülése. Törvényünk ereje. Szabadság ép-sége. Nemzetünk élete. Óhajásunk célja. Sebünk orvoslása. Panaszunk szünése. Örömünk kezdete stb. melyeket többnyire *Révai Miklós* Győrben tanító piarista készítet. Egész éjjel a városban zengett a sokféle muzsika és még a sánta is ugrált örömeiben.

Másnap hasonló készüllettel kisérték el a koronát Komárom felé, hol délután 1 órakor kevés ideig megálltatott, és 300 nemes s 500 komáromi lakos tette meg a parádét.

3. Egész Esztergom-vármegyében, a merre elvittetett a korona, majd egy, majd más sereg nemesség kísérte mindenütt; Esztergomból eleibe mentek 100 lovasok s ugyanannyi gyalogok, mind csinos magyar öltözetben. Az érseki városból is sok fegyveresek s az érsek katonái mind egyforma zöld ruhában. Azalatt 300 egyforma, magyar fehér köntösben, hajokat rózsaszín pántlikába kötött, s kezeikben égő viaszgyertyákat tartó leányok két sorjában várták a város végén. Febr. 20-án este kilenc órakor érkezvén a korona Esztergom határába, kezdettek mindenfelé az ágyuk és harangok megszólalni. Bevitetett a városba, melyben azelőtt is valaha lakott ezen palladium, sok gyertyák s szövétnekek világánál. Elöl ment a lovasság s gyalogság, két oldalról az említett leányok, a tolongó népnek pedig a leg-szélesebb utca is keskeny volt. Azt követték az esztergom- és hont-vármegyei uraságok, kiket *Sissai Károly* és *Majthényi László* vicispánok ve-

zettek. A koronát a prépost illuminált szobájába felvitték a legelső urak, és egy selyemmel bevont asztalra tevén, magyar orátiót mondott felette a Vicarius generalis ur. Azután a korona kivétetett, és mindenek nézhették, ekkor éjjeli 10, másnap ismét reggeli 10 órakor *Te Deum laudamus tartattott*, és 7 órakor hasonló renddel Buda felé indítattott a korona.

4. Február 21-dikén délután 4 órakor Budára érkezett, és a bevitele esett ily renddel: elől mentek azok, kik a koronát által vették a vármegye szélénél, azután a kunok, jászok és kecskemétiék török sippal, a szent-endrei és budai lovasság, Buda városa lovassai, a pesti tanács kocsikban, a vármegye deputatiói is kocsikon, sokféle ruhákban öltözött nemes lovasok. Ezeket követte a korona, mellette 6 gardista, utána a palatinus zászlóaljja, azután a koronaőrök hintója s a kísérő nemesség; ezalatt az ágyuk ropogtak, a harangok zugtak; a királyi palotához érvén, 6 kirendelt nemesek vitték fel a korona ládáját a palota nagy szállójába, s helyhez tették egy 3 grádics magosságu, veres bársonnyal bevont helyre. Itt rövid orátiója lévén *Zichy Károlynak*, az ország birójának, ki akarta nyitni a ládát, de nem nyílt; németül más kulcsát kérte, melyre mond egy ott álló magyar ur, *Németh Zsigmond*: „Kegyelmes uram, nem német korona az, nem tud az németül; próbálja excellentiád

magyarul, s úgy szóljon hozzá, majd kinyilik!” melyen mindenek elmosolyodván, a judex curiae is magyarul kinyitotta a ládát, s belőle a korona kivétetvén, a palota folyosójáról megmutattatott az összesereglett sokaságnak. Azután a láda a portól megtisztittatván, ismét elzárattott, a mikor egy német lokáj seperni akarván, mond egy ifju magyar: „Félre . . . atta németje! hogy mered azt német kézzel fertéztetni?” s maga aztán megseprette. Estve Pesten és Budán a legalábbvaló ház is meg volt világosítva, és sok rajzolatok és inscriptiók szemléltettek, csak a tanácsház előtt 1000 gyertyák égtek és 50 akó veres és fehér bor folyt vala szabad italra, 1000 cipók osztogatattak ki a szegényeknek. Az országbirája, gróf *Zichy* a fő uraságot vendégelte, a budai tanács a nemesi rendet traktálta. Másnap a *Te Deum laudamus* minden kigondolható pompával tartatott, hol maga hereceg *Botyányi József*, az ország primása és esztergomi érsek tartott istenítészeletet. Ezen és még a következő napokon a várbeli templomban 3 rendbeli őrizet alatt a közönséges nézésre ki volt téve szüntelen a korona; eltelvén a 3 nap, február 24-dikén a Clenódiumok elzárattak és rendre a nemes vármegyék fogják őrizni dietáig, (az országgyűlésig.)

(Vége köv.)

Közli: *Hoffer Endre.*

T ö r ö k o r s z á g i l e v é l .

— Cyprus szigete, Lárnáka város, april 4. —

(Fényüzés mindenütt. — A nők. — A jeruzsálemi patriárka. — Görögök. — Hajóskapitányok mint prédikátorok. — Mozlímek. — A ramadánról. — Az ó kor mai szépségei. — A szentjános-kenyér hazája.)

Minden nyomor dacára, a fényüzés kitünő Cypusban is, mit itten a bevándorlott európaiak honosítottak meg, mi által magukat és a törzslakókat is tönkre tették.

Sehol annyi éhenkórász, foglalkozástalan fiatal embert nem találhatni aránylag, mint itt, kiket midőn elég merész vagyok munkásságra, valamely életmódra ösztönözni: „Mit akar ön?” — viszonozzák — „kereskedőnek, hivatalnoknak növekedtem; csak nem varrhatok pantalon, vagy eszimat!” — Nem szólnak-e nálunk is oda haza némelyek így? pedig tisztességesebb volna saját munkásságokból élniök, — mint mamájuk és huguk gyűszűje után hörpintgetni! — Egyébiránt a mama s a kisaszony is, suhogó selyemben járnak itt ki, de otthon hideg a konyha.

A lefolyt egy fél éven s farsangon át itt, a hivalkodó osztályban egyetlen házasság sem tör-

tént. Pedig anygali szép nőket láthatni sétákon és templomokban; de az illető erősebb nem, a szó szoros értelmében fél Hymentől. Az egyébkénti erkölcsiség mégis szilárdon áll, és a vallásosság is erős, sőt kivált az orthodox népnél — épen vakbuzgó.

A vallásosság őrei r. kath. részről: pár jeruzsálemi s marónita világi pap, sz. ferenci és minorita barátok és sz. józsefi irgalmas apácák, kik mind egyenest a jeruzsálemi patriárkaságtól függenek.

E magas egyházi méltóságra nézve tudni méltó, hogy az a keresztes hadjáratok megszűnése óta üresen maradt. Csak néhány év előtt állított helyre, *Valerga József* ő boldogsága (címe: Beattas) személyében, ki a minap itt járt hivei látogatására; s elmondhatom róla, hogy derék, művelt,

egyházi és polgári ügyekben érdemült aggastyán. Bérnált és igen szépen szónokolt.

A görög vallást, mint egész keleten, pópák megszámlálhatlan sokasága tanítja. — Protestáns, egy pár angol családot kivéve, nincsen, és így sem egyházuk, sem lelkészüik. Maga az angol konzul tart vasárnaponként kegyes elmélkedéseket, valamint hajóikon maguk a kapitányok.

Vallásnál levén, a Cyprusban kisebb számban létező mozlimeket is megemlítem; kiknek *muftija* a fővárosban, *Nikóziában* lakik. Ez emlékezettel kapcsolatban indítva érzem magamat *Tanács Mihály* volt törökországi lakosnak a „Hazánk s Külföld“ ez évi 6-dik számában a „Ramadzánról“ adott közleményét helyreigazítani.

A *Rámádzán* a keresztény husvétnak sehogyszem felel meg; mert tárgya nem oly magasztos. Annak emlékére tartatik meg: midőn Mohamed ama híres szamarát elvesztette, melynek keresésében fölfogadta, hogy semmi élvezetben nem akar részesülni, míg meg nem találja. A jó szamar szive megesett rajta, visszakerült, egy hold-havi bőjt után. (Azt állítják, hogy az *lélek volt szamar* képében, mi akkor ritkaság volt.)

Muzulmánoknál a minárakon az imádságot épen nem az *imám* (a lelkész), hanem a *kántor* (müezzin) hirdeti.

A Ramádzán a feltűnő hold-ujssággal áll be, s ugyancsak a rákövetkező másik hold-ujssággal

megy át az örömnünpbe, nem pedig napszálltás és keltekor.

A „Korán“ nem neveztetik sem *al-*, sem *fel-ko ránnak*. E szó egyszerűleg könyvet jelent; „Elkorán“ = „A könyv“ magas értelemben, mint nálunk a „Szent irás.“

A proféta neve *pej-ghámber*, nem pégámfer.

Az ünnepi köszöntés: „*báiráminiz khájr olszun*“ stb.

Cythére őshonában szemlélkedve, nyomára vélttem jutni azon oknak is: miérthogy másutt a *szépségek* annyira föltűnök? Felelet: mert másutt a *kivételt* képzik. Itt azonban, valamint az Ázsiában beutaztam országok legnagyobb részében a *szépség* az uralkodó annyira, hogy erre való vidékeken a rútság tűnik föl inkább, mi valódi ritkaság. Tehát a szépség hazáját nem hiába teszi az ő költészet, valamint prózai divatkorunk is *ketetre!*

Mennyire megirigyelhetnek, fahiányban és hidegbőségben szenvedő hazámfia, ha értésükre adom, hogy Ázsiában tartózkodásom óta fűtött hajlékra nem szorultam. Itt Ciprus szigetén a fűtés épen nem is divatos. Egész tél folytán alig volt + 4° R.-nál csipősebb levegőnk. Hó épen nem hullott. Hanem esőnk maiglan van bőségesen; mi a lakókban tökélyes aranyreményeket keleszt. E sziget föterményei: gabona, gyapot, buzér, sz. jánoskenyér, bor és gyümölcs levén, mindenre *áldást* várnak. **Dr. Oroszhegyi Józsa.**

Egy hét története.

— April 16. —

(VK.) Két út áll előttünk. Egyik virágházba vezet, a természet szeliden mosolygó szülőttei közé; a másik egy tébolydába, az élet leggyászosabb végpontjához, egy koporsóhoz.

A szív kegyeletének fölül kell kerekelnie a szemek muló gyönyerén; azért legegőbb is térjünk a szomorúbb útra, hogy mi is könnyel áldozzunk egy derék férfi emlékezetének, kinek — élte alkonyán — a végzet megfoghatatlan igazságszolgáltatása más sorsot rendelt, mint a minőt érdemelt volna.

Purgstaller József, az ismert zárdafőnök, bölcsész és akadémikus, a mult hét végén halt meg a budai tébolydában. A szomorú hely, hol életét bevégezte, bizonyítja, hogy ő a világra és tudományra nézve már elébb meghalt, — most csak elköltözött e földről.

Ő sokáig nagy diszére szolgált oly szerzet-

nek, melyet okunk volt minden időben tisztelettel emlegetni.

A kegyes-rendi szerzetesek valódi — barátok. Barátjai a tudmánynak, az ifjuságnak, melyet szeretettel növelnek, a hazafias eszméknek, melyeknek nem egy vértanúja lett közöttük, s a magyar-nyelvnek, melyet oly híven védelmeztek az elnyomatás ellen. Az ő iskoláik számos szabad-elvű férfit, tudóst, költőt adtak a hazának mindenik nemzedékből. Ők azon tiszteletreméltó sorban állnak, melyet Caprera hőse „a jó papok“-nak nevez.

A ki e sorból még külön is kiválik, köztiszteletre méltó, s Purgstaller nagyon kivált.

Két nemzedék számos ifja hálásan emlékezik rá, hogy mily buzgó tanárjuk volt; tudományos irodalmunk oly böleselmi munkákat bír tőle, melyek a jobb művek közé tartoznak; egyet az akadémia is megkoszorúzott; honszeretetének pedig

nem lehet nagyobb bizonyosága, mint életének az a szomorú adata, hogy a világosi gyásznapi után elmozdították a rend kormányzói székeréről, melyre halás társai csak egy jobbuló időszak küszöbén emelhették vissza.

A bölcészet szenvedélye sokszor út az elme tébolyába. A lélek nem bírja el a „megfoghatlanok“ súlyát, s valamint a ki erőnek erejével folyvást a napba akar nézni, megvakul: úgy az ész is erejét veszti, midőn a nagy titkok fátyolán akar áttörni. Mily megrázó néma történetek lehetnek azok, melyek a nagy elmék mélyében fordulnak elő, midőn azok elvesztik egyensúlyukat. Vonva egy csodálatos és gyönyörteljes láztól, melyet a tudomány szenvedélye okoz, öntudatlanul lépik át az embernek „lehető“ határt, hogy a végzet súlyos keze taszítsa le őket a „lehetlenség“ küszöbéről. Oly mélyre esnek, hogy többé nem is ébredhetnek föl soha. Léteznek bár, de többé nem élnek. A világ úgy nevezi őket, hogy élő-halottak. Az út, melyen őket a tébolydába viszik, gyászosabb, mint az, a melyen onnan hamvaikat később a temetőbe szállítják.

E gyászsors nehéz emléke fűződik ama kereszt-höz, mely a budai temetőben egy szerencsétlen bölcész porait jelöli. Minden oly világos volt az ő életében, egész 60 éves koráig, csak ez az egy megdöbbentő fordulat az, mely örök titok marad. A materialisták bonckése csak az okozatot fejt ki; az ok mélyebben fekszik az emberi szem lát-erejénél.

A tudomány néha Saturnussá válik, s elnyeli saját édes gyermekeit. Ez a vége lett Purgstallernek is. De a politika még gyakrabban válik azzá.

Ime, ugyane szomorú ház élőhalottjai közt van egy, kinek fényes elméje egykor a polgári állás nagy magaslatán ragyogott, ki — ha írt, ha szó-nokolt — egy ország figyelmét költé föl, s ma szán-dékosan feledjük, csak hogy e ragyogó ész kihúny-tán ne kelljen oly mélyen elszomorodnunk.

A visszatért Horváth Mihály, ki ott állt az el-húnyt bölcész koporsója mellett, — ha könyeket ejtett, azoknak fele nem az egykori minisztertársért hullt-e, Szemere Bertalanért, a ki még él, de itt!?

Hagyjuk el a megtört szívek és elmék e men-helyét, hol oly kevés a vigasztalás, s hol a koporsók fölíratául a nagy olasz költő szavai illenének: „a halál vége egy sötét börtönnel.“

A másik út, melyet cikkünk elején említünk, egészen ellentétes helyre visz, a tenyészás, a mo-soly, a vidám színek és édes illatok földjére.

A „virágvasárnap“-ot mi — pestiek — ezuttal

nem csak a templomokban, hanem valóban virá-gok közt is ünnepelhetjük.

A városligetben megint *virágkiállítás* van.

Egy vendéglős (Bartl) költ nálunk egyedül ama kertészeti fényűzésre, melyben máshol a nagyurak szoktak versenyezni. De a mi fővá-ro-sunkban a nagyuraknak csak kivételképen van-nak palotáik, oly kertjük pedig, melyet méltó vagy szabad volna megnézni, épen egy sincs. Ők nem költenek a mythologiai Flórára, mert e szen-vedélyt vagy költségesnek, vagy haszталannak tartják. Nem is egyéb az, mint szép. Ezért ha nem is lehet megrónunk a gazdagok közönyét a műkertészettel szemközt, annak mégis örvendünk, hogy van egy polgár, ki e szenvedélyt kép viseli.

Bartl úrtól szép, hogy nem csak maga gyönyör-ködik virágaiban, hanem tavaszokint kiállítás-o-ka-t is rendeztet a közönség számára, még pedig csekély belépti díj mellett. Mostani virágkiáll-tá-sa, — mely még vagy tíz napig fog tartani — teli van a legszebb virágokkal, eserjékkel és fák-kal. E percben örülünk, hogy nem vagyunk fű-vészek, legalább nem lehetünk kitéve a kísértet-nek, hogy egy esomó latin műszót elsoroljunk. Ezek a latin műszók különben is oly nehézkesek e finom virágokra! Még legkedvesebben hangza-nak azok, melyek mintha növevek volnának. Ter-mészetesnek találjuk, ha ezt a finom piros virágot azálcának nevezik, de mosolygunk, ha e fehér vi-rág lecsüngő sziveceskéire azt mondják: ez a „*dyglithra spectabilis*“. Vagy ha e nyájas színű, gyöngéd levelű virágesoportnál egész dörge-del-mesen hangoztatják: „*rhododendronok*.“ Nyel-vünknek jellemző volta a virágnevekben is kitü-nik. Nekünk szelid hangú százszorszépeink, ibo-lyáink, szegfűink, violáink stb. vannak. De akár-hogy hívják is e ritka virágokat, a legszebb bennük az, hogy gyönyörűek, s oly ártatlanok, hogy ma-guk sem tudják szépségüket. Hány színárnyalat, hány finom virágalak ötlük itt szemünkbe! S e mindenféle zöld növények, melyek kúsznak, ma-gasra törekesznek, alácsüngenek, széles leveleket hajtanak, a földhöz tapadnak, vagy büszkén eme-lik az égnek koronáikat! Itt vannak nagy töm-bökben a növényvilág aristokratái: a déli fák, melyek oly jól értik az aristocratia hivatását: gaz-dagságukból adván a szegénynek, egyik datolyát, másik kenyeret, a harmadik házfödélre valót, a negyedik ruhának szövetet. Itt, e virágházakban persze csak szerény indigenák, s nem fejthetik ki áldott tevékenységüket, mint otthon, a forró ég-öv alatt. Itt csak arravalók, hogy gyönyörködjünk

bennök. Valóban kellemes örömet szalaszt el, ki e virágházat meg nem tekinti.

A nők rá érnek, a férfiak most kevésbé. Elgyünk foglalva a városi tisztválasztás ügyeivel. Most írják össze a választókat, s most foly a tisztí névsor megállapítása. Másfelől a koronázás előkészületei is sok embert vesznek igénybe. Gróf Szapáry Antal — a főlovászmesteri helyettes — már kiadta az *ukázt*, hogy azon utcákat, melyeken a menet átvonuland, kövezzék ki minél jobban, s a lánchidtér élőfa-sorait távolítsák el!

Persze azért ültették, hogy most kivágják! Pestnek két nagy szüksége van: jó ivóvíz és sok élőfa. A vízvezetés gr. Szapáry elnöklete alatt nem létesülhetett, hanem az ő rendeletére egy csomó szép élőfát annál könnyebben ki lehet vágni. Pedig a menet lóháton és gyalog törtévé, e ritkás fasor aligha akadályozná a szertartás útját. Hanem azért csak vágjuk ki gr. Szapáry Antal dicőségére! A vízvezetés úgysem igen hirdetendi nevét: építsünk hát neki emlékezetünkben mauzóleumot a levágandó fatuskókból.

V e g y e s k ö z l e m é n y e k.

—v— (*Mérgezés tiszafával.*) E nevezetes hazai fanem ismertetésére vonatkozólag már két közlemény jelent meg lapunkban, s e napokban újabb adatokat kaptunk Kassáról P. J. urtól, melyek közül az ismertebbeket elhagyva, az alábbiakat érdemesnek tartjuk közzé tenni: „Még kis diák voltam, a szünidőket otthon töltém s szenvedélyes jó kedvem telt a nyilazásban, — mondja közlőnk. — Minthogy hegyes vesszőket használnom a szülői parancs megtiltotta, egy kertészsegéd tanácsára a valóban vaskemény s elég nehéz tiszafa galjaiból faragtam ilyeket. Nem nyughattam egy élő lénytől sem, minden madarat agyon akartam löni. Így történt, hogy egykor, midőn anyám őrszeme elhagyta a konyhát, neki szegeztem fegyveremet a kéményben levő fecskéfészkeknek. Anyilvessző kirepült és vissza is esett — a tűzhelyen levő fazékba. Midőn e nem a fazékba tartozó részlet észre vétetett, már jól kifőtt. Én misem halottam még akkor e fa mérgéről, anyám meg miért kutatta volna: mily fából készít az ő fia nyilvesszőket — feladta az ebédet. Pár óra mulva mindnyájunknál émelygés s erős csikarás jelentkezett, és pedig minket kisebbeket kissé meg is kinzott, míg az öregeknél alig volt észrevehető a hatás. Csak később mondá anyám, hogy talán az a nyilvessző volt valami mérges fából készítve, melyet ő kidobott, s valóban, midőn azokat atyám is megvizsgálta, kiderült, hogy ez okozá a kellemetlen érzéseket. Ez időtől fogva kezdtem félni a tiszafától, nem készítettem belőle több nyilat s édes bogyóinak élvezetéről is lemondtam. De nem akarnak e fa mérges tulajdonáról meggyőződni az iskolás gyerekek. Szerdán és szombaton délután, midőn a falusi iskola rendszabályai szerint egy-két zsoltár eléneklése után játszanak, egész sereg fiu és leány lepi meg a 10—12 hatalmas tiszafából álló kerti lugast, legnagyobb élvezettel

pusztítják vörös bogyóit egész délutánokon, és egyiknek sincs tőle baja. Vajjon a méhek kerülnek vagy szeretik-e virágát? pontossággal meg nem határozhatom, mivel virágzási ideje alatt soha sem leheték otthon. Annyit azonban tudok, hogy a tiszafák árnyában épített! oszlopszatos kis pavilon tetőzetében több évig tanyázott egy darázs-család, s legkevésbé sem ijedt vissza a fa mérges lehetől. Bogyóinak magvát az ugynevezet: „vasorru magnyitók“ (*Fringilla coccothraustes*) nagy serege élvezi egész őszön át.“

— (*Az emberölés új szere.*) Egy bécsi vegyészről, Leinelbroek-ről írják, hogy oly módot talált volna föl, mely által a villanyszikrákat üvegtekba halmozza, melyek elég erősek egy ember megölésére. Ez új romboló szer a legkisebb nyomással elstül, s kúp alakú acélburkolattal van bevonva, hogy a testbe behathasson. A kísérletek, melyeket ökrökön s lovakon tettek, teljesen sikerülteknek mondatnak; az állatok mint villámcsapás által, élettelenül rognak össze; s olyanok közül is, melyek csak alig érintettek, egy sem maradt életben. E tokok nem nagyobbak mint a 4 számú sörét, és egy puskatöltésre acélburkolattal együtt 6 db megy, úgy hogy egy hátul töltő puskából egy perc alatt 78 ily gyilkoló golyót lehet kilőni. Ha e találmány csakugyan valósul és használható, a háboru lehetősége ezentulra kétségtelenül megszűnik.

K é p t a l á n y

(Megfejtése egy későbbi számban lesz.)

— A 15-dik számban közlött képtalány értelme ez: „A szerencse mezőt ad, de a győzelmet rajta csak erény vihatja ki.“

jük mind a képzőművészeti társulatot, mind tisztelt lap társainkat, sziveskedjenek e kiváló tehetőség ügyét szavukkal a magyar kormánynál támogatni, vagyonos műbarátainkkal pedig tudathatjuk, hogy Makáczy forró óhajta, miként fentebb említett vázlatát megrendelésre nagyban is kivihesse.

—v— (A Csengeri Antal által szerkesztett „Budapesti Szemle“) idei évfolyamának 2-dik füzeté most jelent meg, ép oly becses és érdekes tartalommal mint az eddigiek. Első cikkét képezi *Szentkirályi Mórtól* az „Eszmetörések a vármegyék rendezéséről“ második közleménye, mely korszerű és közérdekű értékezés e napokban külön kiadásban is megjelent. — „A népiszkola a 19. században,“ *Gönczy Páltól*, aztán jön *Szilágyi Sándortól* „Bethlen Gábor utolsó tervei és halála“, mely cikk annál érdekesebb lehet olvasóinkra nézve, mért lapunk csak nem rég közlé Bethlen G.-nak épen tudományos terveire vonatkozó egyik levelét. A nagyobb értékesítésekhez tartozik e füzetben még „Metternich kora“ *Szilágyi Ferenc*től s ezután az „Irodalmi szemle“ című rovatban *Deák Farkas* Vaperau után az 1865 diki francia regényirodalmát, *Gyulai Pál* a Szokoly Viktor által közrebocsátott Mézáros Lázár-féle irodalmi hagyományokat, *Weninger Vince* pedig Szepessy M. „Ausztria birodalmi adórendszere“ című könyvét ismerteti. — E füzet mellett van még külföldi könyvészeti rovat is, (közli Ráth Mór,) minek minden műveltebb olvasó örülni fog, mert abból tudomást szerezhethet az újabb s jelentékenyebb külföldi irodalmi termékekről s azok árairól. — A „Budapesti Szemle“-re 10 frt-jával folytonosan előfizethető a szerkesztőnél (Sándorutca 17. szám.), vagy Ráth Mór könyvkereskedésében.

* (A koronázási időszer alatt) a nemzeti múzeumnak minden osztálya, ugyancsak az Eszterházy képtár is naponként 9 órától esti 7 óráig látogatható lesz.

* (A második koronázás) hír szerint Bámfly Miklós gr. lesz, miután tudvalevőleg az egyik koronázásnak protestánsnak kell lenni.

* (Rudolf koronaherceg egészsége,) mint a bécsi hivatalos lap tudatja, javul, s rövid idő múlva remélhetőleg újra tökéletes lesz.

* (Kiss Ernő javai.) Már említettük, hogy ő felsége néhai Kiss Ernő tábornok javait az illető örökösöknek visszaadni rendelte. A törvényes örökösök a végrendeleti örökösökkel már barátságosan ki is egyeztek, azon reményben, hogy a fellelős kormány e javakat haladéktalanul ki fogja adni.

* (A magyar kir. testőrség) számára ugyanazon palota jelöltetett ki Bécsben, melyben 1848. előtt volt elhelyezve. A katonai és udv. csendőrségi parancsnokok, melyeknek hivatalaik jelenleg benne vannak, már is rendeletet kaptak a kiköltözkedésre, és egy külön egyén neveztetett ki „a magyar testőrségi palota“ felügyelőjévé.

* (A magyar gőzhajózási társulat) „Fiume“ hajóját ép oly szívesen s ünnepiesen fogadták a Dunavidék állomásai, mint a „Budapestet.“ Különösen Kalocsán, hol a várostól távol levő kikötő hoz

— dacára a kellemetlen időnek — ezrével mentek ki s diadalivokkal, zászlókkal, mozsarak dörgése közt várták a szép hajót. Antonovics kanonok pedig lelkes szónoklattal üdvözlé a nagy jövőjű magyar vállalatot; mire a gőzös fődeléről a társulat titkára, Szathmáry Károly egy szép beszédben válaszolt. A hatásosabb helyein és végül roppant éljenekkel kísért beszéd után, Szinnak Erzsébet k. a. lépett elő a tömegeből, s a titkárnak egy nemzeti szalaggal átkötött koszorút adott át a nagy közönség éljenzése közt. Baján pedig az igazgató Houchard urat halmozták el virágokkal és egyéb ajándékokkal.

Irodalom.

— („Arcana és Phrenologia“) közli és jegyzetekkel kíséri *Szokoly Viktor*; a szövegbe nyomott 182 darab fametszettel kiadta Hartleben Adolf. Új, olcsó kiadás, ára 1 ft. Kapható minden magyarországi könyvárusnál.

— (A magy. kir. természettudományi társulat közlönye) 6-dik kötetének első füzeté megjelent az 1866-dik „Évi jelentéssel“ együtt.

— („Költemények“) írta *Zilahy Imre*. Igen izletesen kiállított kötet, mely 1 frt-jával minden magyarországi könyvárusnál kapható. Zilahy Imre az újabb irodalmi nemzedék egyik leghatásosabb tagja volt, kinek halálát költészetünk érdekében őszintén fájjaljuk. A műfordítás terén, „Eszaki fény“ cím alatt közrebocsátott orosz költeményekkel gazdagította irodalmunkat, a jelen kötet pedig néhány Lenau-féle dalon s más két darabon kívül eredeti, meleg szívűből fakadt, alkotásai erővel kidolgozott költeményeit tartalmazza, melyek olvasása után bizonyára mindenki fájjalni fogja e szép léleknek kora eltűntét.

— (Szelestey László, az Almásy-perben elítélt) egyik sokat szenvedett tagja, nemrég szabadon bocsátatván hosszas fogsága és bellebbeszűréséből, „Egy rab álma“ című költeményeire előfizetést hirdet. Ajánlanunk ez ismertetői költőnknek nem szükséges. Főhívása így szól: Valamit hoztam önöknek tiszt. olvasók! A föld alul, a mi sötét fénytelen napok nedves, dohos levegőjében születtek. A börtönről becsületes; hová engem a lefolyt esomoru napok sötét demona: az erőszak vezetett, s hol, mint eltemetett élő-halott, a költészet anyját keresem kezeim virasztalait. Szeressék meg önök e nagyra való után rajzolt költői képeket, hogy a mult befűdött gyászának egyes főszályaival megismerve, még több okuk legyen örülni a jog, szellem és tudomány elmaradhatatlan, végleges diadala fölött. — A beszélyalakban összeállított műre, mely humorral fűszerezett „Naplótörések“-et is foglal magában s körülbelül 11—12 írt tartalmu leendő, előfizethető f. é. május 18-ig 1 frt-jával o. ár. díszkötésben 1 frt. 30 krral. — Az előfizetési pénzek egyenesen hozzá: nagy kereszt-utca 28-ik sz. utasítandók. A díszesen kiállított kötet május végén kerül ki sajtó alul, és június elején szét fogja küldetni *Szelestey László*.

Szerkesztői üzenetek.

— *Bukureszbe*: Megkaptuk, köszönjük s csak azt sajnáljuk, hogy napiérdekűek is nem voltak melletté.

— *Gyulára*: Id. M. J.-nak. A kérdéses levél nem jutott e lapok szerkesztője, hanem valami *szemellen* kezébe, a ki egyébiránt a kiadóhivatalban előfizetőt csakhogy a „Hont“ Új-Áradra cimentette; most már megtétettük a változtatást. Ha sziveskednék retour-recepissei kérni, megtudhatnók, ki vette át a nekünk címzett levelet? A köszönet-nyilvánítás a „Heti Postá“-ban jött.

— *Pécsett*: Ny. K.-nak. Tessék Kolozsvárra Brassay Samu urhoz fordulni, mint a ki a csillagászatnál tüzetesen foglalkozik. — A „pécsi székesegyház“ stb. egészen kiadónk ügye. — Azon „melléklettel“ ellátott levelet annak idején postai úton küldöttük rendeltetése helyére, személyes közbenjárásunkat nagy elfoglaltságunk nem engedvén meg.

— **Finde:** K. L. G-nak. Köszönet a küldeményért, mely a „Heti Posta” hasábjain fog megjelenni. Lapjaink számára szíves levelet minél gyakrabban szeretnők kapni.

— **Nápolyra:** O. L-nak. Már írtunk, s nincsenk, hogy kedveset eredményről tudósíthassunk. A „mataványeszm” már elment; a hírlap, mint milyen szíven jött, mindig örömmel olvassuk.

— **Jászai:** Sz. Gy-nak. Most már rendben van. A kiadóhivatal eddig azért nem küldte, mert nem vala a szállítási díj lefizetve.

— **Kassából:** B. D-nak. Más oldalról fölveve a most küldött képet már lerajzoltatunk újra, de az is oly szép, hogy hasznosíthatni reméljük. Az apróságok jók. A harmadik némileg reprodukálni; kégy oda alkalmas legyen, a cikk népszerű, mindenki által könnyen érthető előadását igényel, s nem annyira általánoságok, mint inkább részletek fejtegetését.

— **T. . . re:** Sz. G-nak. A „Heti Posta” közli, melynek tárcája szintén mindig nyitva áll jóra való ismeretterjesztő és

gyönyörködtető cikkeknél. Az említett másik kettő szintén szívesen látott vendég lesz.

— **Posszonyra:** V. S-nak. Egyik sem való külsőre,

— **Kapodrára:** Megrendeltük, megy-e?

— **Német-Ceránra:** M. Sz. I-nak. Oly ügyes tolltól, milyen az öné, szeretnénk hálás tárgyú külséményeket, olyakat, melyek a mi *közönségünket* közelebből érdekelhetik; például a „hánáti képek” — kivált ha rajzok vagy fényképek is járulnának hozzájuk — már csak azért is előnyvel bírnának, mert mindenekelőtt önmagunkat kell megismer-nünk.

— **Münchenbe:** B. Gy. és M. M-nak. Becsen leveleit megkaptuk, s e napokban válasszal magán sorokat veendnek özlünk.

— **Szigetvárra:** M. F-nak. Megküldtük; a kiadóhivatal már aszült is kétszer küldte, de valahol ott rekedt.

— **Kolozsvárra:** O. Á. Még van rendelve mindkettő. Az említett korábbi levelet nem láttuk.

Előfizetési feltételek a

„HAZÁNK S KÜLFÖLD”

1867-diki évfolyamára.

1867-diki minden egész éves előfizetőinket ez évben ismét új és kedves meglepetésben fogjuk részesíteni.

A jelen évben belépő új előfizetőink a lapok által annyira dicsért 1865-diki „Dobosi” és 1866-diki „Zrínyi és Frangepán” című képeinket *kedvezményből, egyszerre megrendelve 2 ft 30 kr-ért*, bármelyiket külön megrendelve 1 ft 30 kr-ért kapják meg, mely összegbe a csomagolási díj és bélyegilleték is belé van számítva.

Előfizetési feltételek:

Egész évre	6 frt. — kr.	Januártól aprilisig 1/4 évre	1 „ 50 „
Januártól júniusig félévre	3 „ — „	Az új műmelléklet csomagolási díja 30 kr.	

Előfizetési felhívás a

„HETI POSTA”

című új politikai hetilapra.

Évnegyedre csak 1 forint!

(Megjelenik minden vasárnap.)

A „Hazánk s Külföld”-nek ezentúl minden vasárnap megjelenő, politikai tartalmu testvérlapja a „Heti Posta.”

Hazánkra a független és felelős kormány kinevezése óta új korszak virradt, melynek működése, pezsgése, anyagi és szellemi jobblétre törekvése iránt minden, bármily osztályu s vagyonu polgártársunk érdeklődéssel viseltetik s mint magyarnak — kell is viseltetnie. S most, midőn végre a szabad szó és jobblétünket eszközölni akaró szabad mozgás bilincsei lehullottak, ezen általános érdeklődésnek szándékunk elégat tenni, midőn a „Heti Posta”-ban oly lapot óhajtunk közönségünknek nyújtani, melyet rendkívüli olcsóságánál fogva mindazok megszerezhetnek, kiknek a jelentékenyebb összegbe kerülő nagy lapokat nincs módjukban tartani, vagy kik az ilyeneket csak más szükségleteik megőrvitítésével szerezhették meg.

Előfizetési feltételek:

April—júliusi 1/2 évre	1 frt.	April—decemberi 3/4 évre	3 frt.
April—septemberi 1/2 évre	2 „		

A „Heti Posta” april elején indult meg s azért az előfizetéseket mielőbb kérjük beküldeni.

Szokoly Viktor,
szerkesztő.

Emich Gusztáv,
magy. akad. nyomdász és kiadó.
(Barátoktere 7. sz.)